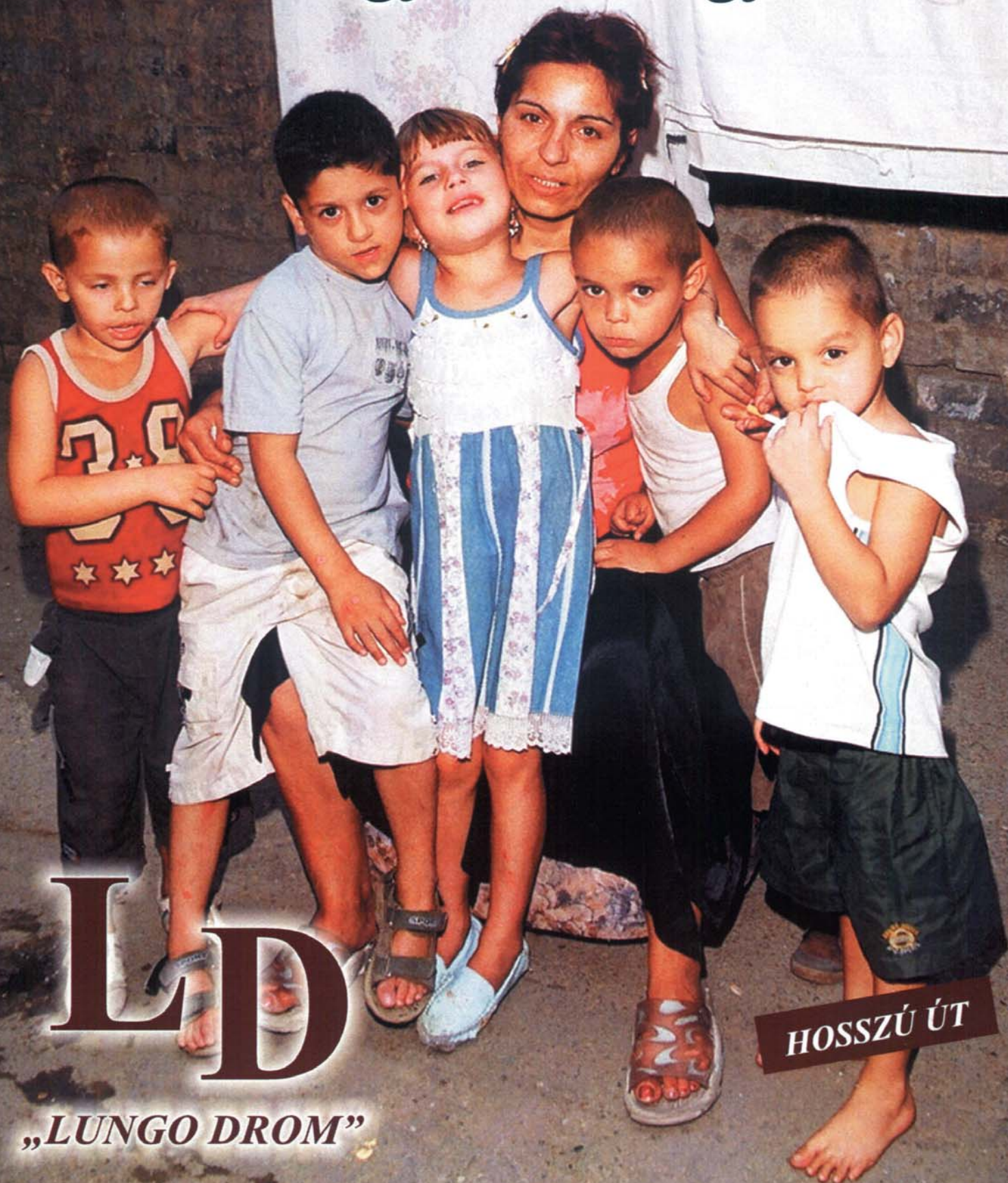

XVII. évfolyam
3. szám
ROMALAP
2009. március
Ára: 300 Ft

Mind magyarok vagyunk!

LD

„LUNGO DROM”

HOSSZÚ ÚT

Az 1848-49-es forradalom és szabadságharc emlékére

Március 15-én az 1848-49-es forradalom és szabadságharc kitöréséről emlékezünk meg. Arról a napról, amikor megszületett a sajtószabadság, arról a napról, amely elindított egy folyamatot Magyarország függetlenné válásának irányába. Idézzük fel az 1848. évi eseményeket!

„Talpra magyar, hí a haza!
Itt az idő, most vagy soha!
Rabok legyünk vagy szabadok?
Ez a kérdés, válasszatok!
A magyarok Istenére
Esküszünk,
Esküszünk, hogy rabok tovább
Nem leszünk!”

(Petőfi Sándor: Nemzeti dal – részlet)

A forradalom előzményei

Az 1848-as év európai forradalmi hullámának nyitánya a január 12-i palermói felkelés volt, amely alkotmányt kényszerített ki **II. Ferdinánd** nápoly-szicíliai királytól. Ezt követte február 23-án a párizsi forradalom, amelynek eredményeként Franciaországban kikiáltották a köztársaságot. Ettől kezdve erősödött fel a forradalmi hullám, és vált megállíthatatlanná.

Az Európában kitört forradalmak fő célja az alkotmányos kormányzás megteremtése, a feudalizmus felszámolása volt. Egyes államok függetlenségüket akarták kivívni. Így a Habsburg Birodalom területén lévő államokban is a függetlenség elérése volt a legfőbb cél. A Habsburg Birodalomban először Prágában tört ki a forradalom március 11-én, ezt követte a bécsi forradalom március 13-án, majd a pesti március 15-én.

1847–48-ban a Pozsonyban üléső magyar országgyűlésen politikai viták folytak, ugyanis a konzervatívok elutasították a reformpártiak követeléseit: a közteherviselést és a jobbágyfelszabadítást.

Kossuth Lajos az olasz forradalmi mozgalmak nyomán már 1848. február végén javasolta, hogy az ellenzék határozott, döntő fordulatot szorgalmazó követeléssel lépjen fel az uralkodóval szemben. Az ellenzéki vezérkar azonban egyelőre nem fogadta el indítványát. A februári párizsi forradalom híre március 1-jén érkezett Pozsonyba. Kossuth határozottabb követeléseket fogalmazott meg; azt kérte, jöjjön létre egy országgyűlésnek felelős magyar kormány és alkotmányt követelt az egész osztrák birodalom számára. Az

ellenzék ekkor Kossuth megismételt kezdeményezése mellé állt, majd március 3-án Kossuth új feliratot javasolt, amelyet az alsótábla egyhangúlag elfogadott.

Március 12-én **Irínyi József** elkészült az ellenzéki programot tömörítő Tizenkét ponttal, **Petőfi Sándor** pedig megír-

Mit kíván a magyar nemzet.

Legyen béke, szabadság és egyetértés.

1. Kivánjuk a sajtó szabadságát, censura eltörlését.
2. Felelős ministeriumot Buda-Pesten.
3. Évenkénti országgyűlést Pesten.
4. Törvény előtti egyenlőséget polgári és vallási tekintetben.
5. Nemzeti őrsereg.
6. Közös teherviselés.
7. Urbéri viszonyok megszüntetése.
8. Esküdtszék. képviselői egyenlőség alapján.
9. Nemzeti Bank.
10. A katonaság esküdjék meg az alkotmányra, magyar katonáinkat ne vigyék külföldre, a külföldieket vigyék el tőlünk.
11. A politikai statusfogyók szabadon bocsáttassanak.
12. Unio.

Egyenlőség, szabadság, testvériség!

ROMA LAP
Megjelenik havonta.

Megjelenik havonta a Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Közalapítvány támogatásával. Kiadja: az „Oktatási és Továbbképzési Központ” Alapítvány 5000 Szolnok, Aranka utca 3. – Telefon: 06-56/420-110 – Fax: 06-56/514-331 – Levelezési cím: 5000 Szolnok, Aranka utca 3. – e-mail: otka77@citromail.hu – Internetcím: www.lungodrom.hu
A lapot szerkeszti a szerkesztőbizottság. – Tervezőszerkesztő: Gudmon András

Felelős kiadó: **Farkas Flórián**
Címlapfotó: LD archívum

Nyomdai munkák: **KARCAGI NYOMDA KFT.**

Felelős vezetők: **Márkusné Tankó Orsolya és Nagyné Tankó Tímea** ügyvezető igazgatók

ISSN 1216-982X

ta Nemzeti dalát. Március 14-én este pedig megérkezett Pozsonyba a bécsi forradalom híre. Ezek után a felsőtábla is elfogadta Kossuth javaslatát, így március 15-én Kossuth – száztagú küldöttség kíséretében – Pozsonyban hajóra szállt a törvényjavaslattal, és elindult Bécsbe, hogy aláírassa azt az uralkodóval, **V. Ferdinánd**dal. A magyar delegációt óriási lelkesedéssel fogadta a forradalmi Bécs. Az uralkodó szemlátomást megrettenve, az engedmények ígéretével vette át a feliratot.

Bécsben összeült az államértekezlet, hogy megtárgyalja a magyaroknak nyújtandó engedményeket, végül majdnem az elutasító álláspont győzött, amikor megérkeztek az első hírek arról, hogy Pesten is forradalom tört ki.

1848. március 15. – Forradalom Pesten

Pesten a bécsi forradalom híre meggyorsította az eseményeket, a pesti ellenzéki ifjúság, a Pilvax köre március 14-én este elhatározta, hogy az azonnali cselekvés útjára lép. Március 15-én délelőtt a Pilvax kávéházból indultak, majd felkeresték és mozgósították az egyetemi ifjúságot, akik csatlakoztak hozzájuk, később kifüggesztették és a város polgárságának elmagyarázták a Tizenkét pontot, amelyet röviddel később Landerer és Heckenast nyomdájában – Petőfi Nemzeti dalával együtt – a nyomdagépet lefoglalva cenzori engedély nélkül kinyomtatottak, s ez által ténylegesen megvalósították a sajtószabadságot. A kinyomtatott röplapokat osztogatni kezdték, mire felbolydult a város. A városházán a városi tanács aláírta a Tizenkét pontot, majd az immár húszezres tömeg átvonult Budára, a Helytartótanácsához, amely elfogadta és azonnal életbe is léptette a követeléseket. A katonaság – bár már fegyverbe állították – nem avatkozott közbe. Szabadon bocsátották a Budán őrzött **Táncsics Mihályt**, akit diadalmenetben vittek át Pestre. Este a Nemzeti Színházban az addig tiltott Bánk bán című darabot játszották, ezzel ünnepeelve a győzelmet.

Pesten tehát március 15-én vér nélkül győzött a forradalom.

A forradalom eredménye

A pesti forradalom győzelmének hírére Bécs engedett Pozsony követeléseinek, s V. Ferdinánd elfogadta az országgyűlési határozatokat, majd március 17-én kinevezte az ország első miniszterelnökét, **gróf Batthyány Lajost**. A küldöttség diadallal tért vissza Bécsből Pozsonyba, majd elkezdődött a munka, amelynek eredményeként 31 törvény született (Áprilisi törvények), amelyek uralkodói szentesítésére és kihirdetésére, valamint az utolsó rendi országgyűlés bezárására 1848. április 11-én került sor.

A régi, nyolcszáz éves, feudális Magyarország nem létezett többé. A Helytartótanács, a Kancellária befejezte működését. Létrejött az első független, az országgyűlésnek felelős magyar kormány. A birodalmi szerveknek nem volt többé beleszólásuk Magyarorszag ügyeibe.

Nemzeti ünnepünk 2009-ben

Idén március 15-én, az 1848-as forradalom és szabadságharc 161. évfordulóján is színvonalas programok várták a megemlékezőket. A nemzeti ünnep alkalmából különböző kulturális rendezvényeket tartottak a fővárosban. A Nemzeti Múzeum előtt zajló ünnepségen, ahol a megemlékező műsort színészek és zenészek adták elő, mintegy ötezer ember gyűlt

össze. A „Közös tavaszunk” nevet viselő ünnepi szabadtéri előadáson az elmúlt évek hagyományának megfelelően idén is neves színművészek és több száz táncos közreműködése tette látványossá és magával ragadóvá az ünnepi díszelőadást. A Nemzeti Múzeum előtt megelevenedő hétköznapi és forradalmi hangulatok főszereplői **Fullajtár Andrea**, **Dobó Kata**, **Fekete Ernő**, **Simon Kornél**, **Nyári Oszkár**, **Stubnya Béla** és a kiváló énekes, **Egyházi Géza** voltak. A több száz közreműködő mellett először lépett föl a Nemzeti Lovas Díszegység 16 lovasa is az ünnepi produkcióban.

A **Honvéd sereg** 1849-es dicsőséges Tavaszi hadjáratának **hadi tábora** elevenedett meg a Roosevelt-téren, ahol honvéd gyalogos, honvéd tüzér és huszáregységek állomásoztak szekerekkel, ágyúkkal, hadi konyhával, sátrakkal, alkalmi istállókkal berendezkedve.

Délelőtt ünnepélyes keretek között került sor a Magyar Köztársaság lobogójának felvonására. A délután folyamán a Parlament kupolatermében adták át az idei Széchenyi- és Kossuth-díjakat.

A Magyar Köztársaság lobogójának felvonása a Kossuth téren

Nagy felháborodást váltott ki, hogy a központi ünnepségek előtt szinte hermetikusan lezárták a Parlamentet és a környező utcákat, autóval nem lehetett megközelíteni az Országházat, gyalog csak átvizsgálás után lehetett bejutni. Szigorú rendőri készséggel igyekeztek megakadályozni az esetleges rendbontásokat. A rendőrség kisebb rendezvények miatt is vitt el tiltakozókat a rendezvényről. A Kossuth térről két embert állítottak elő, mert „Gyurcsány, takarodj!” kiabálással zavarták meg az állami ünnepséget.

Orbán Viktor budai Várban mondott beszédében kemény kritikával illette a kormányt. Elmondta, hogy ez volt az utolsó március 15-e a nagy változás előtt, azaz szerinte a kormány nem tart ki a ciklus végéig. A Fidesz rendezvényére a szakadó eső ellenére is több ezren voltak kíváncsiak.

Nagyobb felfordulás kora este volt a Belvárosban. A Jobbik pár ezer ember által felkeresett Deák téri rendezvénye után sokan a Bazilikához vonultak, itt azonban a szigorú rendőri felügyelet miatt nem kezdődött el a fél 6-ra meghirdetett program. A röviddel később a Bajcsy-Zsilinszky úton vonuló néhány száz embert a túlerőben lévő rendőrség föloszlatta. **Gyurcsány Ferenc** miniszterelnök ünnepi beszédében nem reagált az őt ért kritikákra, beszédének lényege az volt, hogy a sok baj ellenére a közös sikereknek kell örülni.

A fővárosi rendezvényeken mintegy 15 ezren vettek részt, a díszelőadáson körülbelül ezren voltak jelen.

A hónap hírei • A hónap hírei

Utolsó útjára kísérik
Csorba Róbertet és kisfiát, Robikát

CIGÁNYOK, ISTEN, JOGVÉDŐK: TEMETÉS TATÁRSZENTGYÖRGYÖN

❖ Több ezer ember kísérte utolsó útjára március 2-án a tatárszentgyörgyi gyilkosság áldozatait, *Csorba Róbertet* és kisfiát, *Robikát*. A gyászoló romák mellett számos politikus, így *Farkas Flórián*, a *Lungo Drom* vezetője és *Horváth Aladár*, a Roma Polgárjogi Alapítvány elnöke is ott volt a temetésen, ahogy *Teleki László* államtitkár is. A Fideszt *Balog Zoltán* képviselte. Rajtuk kívül számos nem roma gyászoló, közéleti személyiség, egyházi ember, a pártok képviselői, helyiek és az ország más részeiről szervezeten érkezők vettek részt az ismeretlenek által meggyilkolt apának és kisfiának a temetésén. *Hajós András*, *Kende Péter*, *Soma*, *Koltai Róbert* és *Gesztli Péter* is ott voltak a temetésen. A megjelenteket élénken foglalkoztatta a gyilkos hol léte.

A Száztágú Cigányzenekar bánatos játéka kísérte utolsó útjára a brutálisan meggyilkolt huszonhét éves apát és öt éves kisfiát, akiket közös koporsóba temettek, és vörös kárpittal bélelt sírba fektettek. A zenekar mellett cigány gyászének is szólt a halottakért.

A temetést élénk sajtóérdeklődés kísérte. Tatárszentgyörgyön és környékén számos rendőrt vezényeltek az utakra. Rendzavarás azonban nem történt.

ERŐSZAK ELLEN TILTAKOZTAK A TOLNAI ÉS A BARANYAI ROMÁK

❖ Az erőszak áldozatait gyúltak ki a mécsesek február 26-án este Szekszárdon, a Béla téri Szentháromság szobornál. Tolna megye cigány szervezeteinek képviselői – egy Baranya megyei roma küldöttséggel együtt – ezzel a gesztussal tiltakoztak az utóbbi időszak súlyos, halált is okozó bűncselekményei ellen. *Sárközi János József* a békés egymás mellett

élés szükségességére, a törvények tiszteletére hívta fel a figyelmet. A mintegy félszáz résztvevővel zajló megemlékezésen *Horváth István* is megjelent. Szekszárd polgármestere kijelentette: a város szolidáris minden olyan ügygel, mely az erőszak-ellenességet képviseli.

HELYSZÍNI TÁRGYALÁS OLASZLISZKÁN

❖ Megkezdődött az olaszliszkai emberölés büntetőpere a tragédia helyszínén. Ha-

talmas a rendőri készség, kutyákkal és fegyverekkel biztosítják a helyszínt az egyenruhások. Több vádlott is jelezte, immáron hajlandó vallomást tenni.

A bíróság célja az, hogy rekonstruálja az eseményeket. A három éve történt lincselésnek nyolc vádlottja van, közülük egy van házi őrizetben, mert lejárt két éves előzetese, március végén pedig egy újabb vádlott kerülhet ki az előzetesből, ugyancsak annak törvényes lejárta miatt.

ROMA KÖVETELÉSEK A KORMÁNYHOZ

❖ Kilátásba helyezték kilépésüket a Roma Integrációs Tanácsból a cigány civil szervezetek delegáltjai, ha a kormány nem változtat roma politikáján. A cigány képviselőt abban az esetben marad a tanács tagja, ha a kormány teljesíti a követeléseket: egyebek mellett elkészíti valamennyi cigánytelep felszámolásának programját, ehhez és munkahelyek teremtéséhez nemzetközi segítséget kér – mondta *Zsigó Jenő*, a Roma Parlament elnöke. Megjegyezte: nem az utóbbi hónapok, hanem az utóbbi évtizedek eseményei motiválták döntésüket.

MOLOTOV-KOKTÉLOS TÁMADÁS BOCFÖLDÉN

❖ Molotov-koktét dobtak március 6-án hajnalban egy romák lakta házra a Zala megyei Bocsföldén, ám a támadásban senki nem sérült meg – tájékoztatta a település polgármestere a távirati irodát. Lendvai Miklós hozzátette: a megromgált helyiség ajtaján egy egy négyzetméteres felületen tört be az üveg, a bent alvó két ember azonban gyorsan kidobta az égő palackot.

Az ügyben a Zalaegerszegi Rendőrkapitányság Bűnügyi Osztálya kisebb értékre elkövetett rongálás vétségének gyanúja miatt indított nyomozást.

BIZTONSÁGI ŐRÖKET VET BE A RENDŐRSÉG A KELETI MEGYÉKBEN

❖ Fegyveres biztonsági őrkét képeznek március 9-től Miskolcon. A négyhónapos

képzés után ők veszik át a rendőrségi épületek őrzését a rendőr végzettségük helyett – hangzott el a képzés első tanfolyamának március 12-i megnyitóján.

A tanfolyamra a legalább nyolc általános osztályt végzetek jelentkeztek. Az első, kísérleti képzésre 100 tanulót vettek fel. A vizsgák után az örök Borsod, Hajdú és Szabolcs megyében teljesítenek majd szolgálatot, de ha a rendszer beválik, az ország más részein is alkalmazták majd a fegyveres őrköt. A rendőr szakközépiskolában kiképzett fegyveres biztonsági őrknek a rendőrség szervezeti, szakmai és viselkedési szabályait kell elsajátítaniuk a képzésen.

ROMA-TANODA GYÖNGYÖSÖN

❖ A kistérség második roma tanodáját kívánja létrehozni Gyöngyösön az Együtt Gyöngyösért Roma-Magyar Egyesület. Egykor forgalmas kocsmá volt az Angelika Presszó Gyöngyösön, a Pesti úton. Az önkormányzat ezt az ingatlant bocsátotta a roma-magyar egyesület rendelkezésére, hogy ott kialakíthassák tanodájukat. Az ingatlan bérleti díj nélküli használatba átadásán túl azonban a Gyöngy Tanoda majdani működtetéséhez a város nem tud hozzájárulni. A fenntartáshoz még támogatók kellenének.

A legutóbbi, tanodaműködtetési pályázatokról épp lecsúsztak, úgyhogy míg nem írnak ki új tendereket, kísérleti jelleggel egyelőre csak harminc fiatal számára indulna be a program – tudatta Lakatos Zsolt, az ötletgazda Együtt Gyöngyösért Roma-Magyar Egyesület elnöke.

OKJ-S BIZONYÍTVÁNYT VEHETNEK KÉZBE A PÉRÓ EGYKORI LAKÓI

❖ Rövid időn belül lezárul Váralján a „Péróból a faluba” elnevezésű pályázat oktatási projektje, amiben tíz matematikai és ábrázoló geometriai felzárkóztatás után tíz férfi tíz hónapig falazó-kőműves, illetve vakoló-kőműves OKJ-s bizonyítványt nyújtó tanfolyamon vett részt – mondta el Filczinger Ágnes polgármester. Hozzátette, a záróvizsgák után kezdődnek a munkaerő-piaci tréningek, s a férfiak azon vannak, hogy minél előbb munkát találjanak. Az önkormányzat 54 millió forintot nyert a Szociális és Munkaügyi Minisztérium pályázatán, amelynek felét képzésekre, másik felét a Péró nevű nyomortelepen élők lakáshelyzetének javítására fordítják. Hamarosan lebontják a Péró életveszélyes házait, a még lakhatók pedig az önkormányzat szociális bérlakásai lesznek, ahová azok költözhetnek be, akik a programban nem vettek részt, de a házukat lebontják.

„ARCUSFEST 2009”

❖ Március 6-án lezárult „A játék hete”, a Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségekért Közalapítvány által szervezett „Arcusfest 2009” VII. Magyarországi Nemzetiségi Színházi Találkozó. A fesztivál utolsó napjának délutánján kapott helyet a szakmai háttérbeszélgetések második fordulója, ahol a zsűri tagjai (Magi István, Bába Krisztina, Lakos Anna, Konter László) szűk körben megoszthatták megfigyeléseiket, véleményüket az egyes produkciók készítői-

vel, színészekkel, rendezőkkel. A legjobb előadásnak járó díjat a Cinka Panna Cigány Színház által bemutatott *Faludy-Villon: Más-hogy* című színdarab kapta.

GYURCSÁNY LEMOND A MINISZTERELNÖKSÉGRŐL

❖ Kész lemondani a miniszterelnökségről Gyurcsány Ferenc. Ezt maga a kormányfő jelentette be az MSZP elnökségének ülésén. Döntését a kongresszuson is megerősítette. Azt kérte a küldöttektől, hogy bízzák meg a pártelnököt, a választmány elnökét és a szocialista frakcióvezetőt az új miniszterelnök megnevezésének előkészítésével.

Ugyanakkor távozása csak akkor vehető biztosra, ha a parlament két hét alatt képes lesz új jelöltet találni. Ehhez legalább két párt egyetértésére lesz szükség, és a kiválasztott személyre még az MSZP kongresszusának is rá kell bólintania.

Magyarázata szerint azért hozta meg ezt a döntést, hogy az MSZP még hatékonyabban tudja a jövőben kezelni a válságot, és valóban nagy arányú, érdemi lépéseket hajthasson végre a kormány.

Másik szempontja az volt, hogy javítsa az MSZP esélyeit a 2010-es választásokon.

Ami az ügy technikai levezénylését illeti, a miniszterelnök saját maga tervez konstruktív bizalmatlansági indítványt benyújtani önmaga ellen a parlamentnek. Mindezt körülbelül két hét múlva tenné.

Ez az idő áll az MSZP rendelkezésére, hogy kiválassza a következő miniszterelnököt. Ez azt is jelenti, hogy két héten belül újabb pártkongresszust hívnak össze, még a bizalmatlansági indítvány benyújtása előtt. A konstruktív bizalmatlansági indítvány sikeréhez MSZP-n kívüli képviselők támogatása is szükséges. Az SZDSZ egyik prominense szerint Gyurcsány most komolyan gondolja távozását, a két párt vasárnap kezdi meg tárgyalásait. Információink szerint szombat reggel Gyurcsány Ferenc Fodor Gáborral egyeztetett várható lépéséről.

Ráadásul Gyurcsány Ferenc szerint az új miniszterelnök személyét konszenzussal kellene megválasztani. Következésképpen az MSZP tárgyalói valamennyi ellenzéki párttal egyeztetni akarnak az új kormányfőről.

Index
2009. március 21.

Összeállítottuk a Romnet, a Teol, a NOL, az MNO, az Arcusfest hírei és saját hírforrás alapján.

A hónap hírei • A hónap hírei

Mind magyarok vagyunk!

Konferencia a kirekesztés ellen

A „Lungo Drom” Országos Cigány Érdekvédelmi és Polgári Szövetség és a Batthyány Lajos Alapítvány közös szervezésében 2009. március 11-én került sor a „Mind magyarok vagyunk!” című konferenciára Budapesten, a Parlament Főrendiház termében.

A konferencia megtartását az elmúlt hónapok szomorú, tragikus eseményei, a súlyos feszültségekkel terhes társadalompolitikai helyzet indokolta. A szervezők ezzel a rendezvénnyel szerettek volna hozzájárulni a „cigány-magyar” béke megteremtéséhez. A felszólalók kifejtették véleményüket arról, hogyan lehetséges a nehéz gazdasági helyzet ellenére a meglévő feszültséget enyhíteni, esetleg megoldási lehetőséget keresni, rátalálni a közös cselekvés módozataira.

Granasztói György, a Batthyány Lajos Alapítvány elnöke: „Rendkívül fontos összefogás a miénk, és mindenkinek megvan a maga nagyon komoly szerepe annak a problémának a rendezésében, megoldásában, amelyről ma, ezen a tanácskozáson eszmét szeretnénk cserélni” – hangsúlyozta az elnök.

Elmondása szerint az összefogás kiindulópontja az a felhívás volt, amelyet ez év januárjában tettek közzé, és amelynek lényege, hogy „a cigányság problémája túl lépett minden olyan kereten, amely eddig a magyar társadalmi életben fontos szabályozó szerepet játszott. Most már mindnyájunk közvetlen problémája az, hogy

ezt a számunkra erkölcsi szempontból is rendkívül fontos válságot megoldjuk.” (A felhívás teljes szövegét lapunk 11. oldalán olvashatják. – A szerk.) A felhívás kibocsátása után néhány nappal kezdődtek olyan súlyos események, amelyek igazolták a felhívás jelentőségét. A felhívást pártállásra, szellemi hovatartozásra való tekintet nélkül írták alá januárban, és ennek szellemében ültek össze most e konferencia keretében. A szervezők megítélése szerint a problémákat a magyar államiság keretei között kell megvitatni.

„Amikor a felhívásunk napvilágra került, médiaesemény lett belőle, a felhívás szövege azonban nem igazán került nyilvánosságra. Ellenben az komoly visszhangot váltott ki, hogy milyen az aláíró társaság összetétele, hogy ki hova húz. Holott az egésznek éppen az volt a lényege, hogy most már lépünk túl azon, hogy ki hova húz, mert nem ez a lényeg, hanem az, hogy a problémát megoldjuk. Volt egy másik gondolat is, amely teljesen feledésbe merült, illetve nem kapott kellő méltatást. Ez pedig az a gondolat volt, hogy a cigányság problémáival kapcsolatban mindnyájunknak van szerepe; most már nem egyedül a

központtól, nem az államtól, nem az állam különböző szervezeteitől kell várni a megoldást, hanem magunknak kell elkezdenünk a hétköznapi munkát. Megmondtuk azt is, hogy nagyon fontosnak tartanánk közös, cigány-magyar polgárorségek létrehozását azért, hogy a település rendje megóvásra kerüljön. Ahol a baj van, ott összefogva kell a problémákat megbeszélni, és a megoldásokhoz vezető utat megkeresni. Nem könnyű feladat.”

Annak a nagyon fontos mondatnak, amely a konferencia névadója: *Mind magyarok vagyunk!*, erkölcsi tartalma van; „ebben benne van az összefogás, az összetartozás, a kultúra közössége, de egyúttal benne van természetesen az is, hogy ettől függetlenül mindenki a saját közösségéhez, vallásához, kul-

túrájához, foglalkozásához és egyéb közösségéhez tartozását is ápolhatja. Mind magyarok vagyunk! – ez nem valami agresszív, integráló típusú megállapítás, hanem erkölcsi tartalmakat jelent. Azt hiszem, ennek a gondolatnak azért nagy a jelentősége, mert ez az, ami megteremtheti azt a fajta összetartozást, azt az összefogást, ami nélkülözhetetlen a cigányság problémáinak megoldásához.”

Farkas Flórián, a Lungo Drom elnöke: „Emberemlékezet óta nem volt ennyi cigány vezető a Magyar Köztársaság Parlamentjében – kezdte felszólalását Farkas Flórián. – Azért hoztuk ide, a Parlament falai közé társadalmunk egyik legsúlyosabb és legkomolyabb problémáját, mert a cigány telepről,

a szó jó értelmében az utcáról vissza kellett hozni a Parlamentbe a cigányügyet. Soha nem volt még ennyire szükség arra, hogy cigányok és nem cigányok, azaz magyarok összefogjanak. Nincs külön magyar sorskérdés, és nincs külön cigány sorskérdés sem – hangsúlyozta. – Sorsunk sok-sok szállal össze van kötve a magyarság sorsával. A magyarországi cigányság a magyar nemzet része. Ezért aztán, ha magyarellenesség van, az cigányellenesség is, ha cigányellenesség van, az magyarellenesség is.”

A pártok korrektségéről szólva kifejtette, hogy „elfogadhatatlan az, hogy ma, 20 évvel a rendszerváltás után a pártok a cigányokat felhasználva próbálnak mandátumot, erőt, százalékos arányt növelő akciókat indítani a cigánysággal szemben.

Elfogadható az, hogy a cigány származású bűnelkövető esetében párhuzamot húznak a nemzetiséggel? – tette föl a kérdést. – Az elkövetőnek neve van és nem nemzetisége! Nevezzék meg az elkövetőt! A magyarországi cigányság elutasítja a bűnelkövető cigány embereket. Elvárom a magyar politikai elitől, a pártoktól, hogy ezekben az esetekben álljanak ki, védjék meg a cigányokat, határolódjanak el minden szélsőséges erőtől.

Ki kell, hogy mondjuk: új társadalmi helyzet van. Átszakadt egy gát, mind a magyar, mind a cigány oldalon. A szélsőjobb oldali radikalizmussal szemben megjelent a cigány radikalizmus; agresszivitásra agresszivitás a válasz. Ez nem mehet tovább! Amennyiben ugyanis ennek nem tudunk gátat vetni, akkor az etnikai konfliktusok, cigányok és nem cigányok közötti konfliktusok megállíthatatlanok lesznek. Amikor arról beszélek a médiában, hogy polgárháborús helyzet van kialakulóban,

belátható, ez nem túlzás. Ami súlyosbítja a helyzetet, hogy még mindig nincsenek meg az elkövetők, az pedig teljességgel elfogadhatatlan, hogy ma, a 21. században nem tudnak különválasztani egy közönséges tüzesetet egy kettős gyilkosságtól. Ez a közigazgatás és az állam-szervezet teljes csődje.

A cigányságnak is megvan azonban a feladata és a felelőssége. A magyarországi cigányságnak ki kell közöszítenie az összeférhetetlen, az együttélési normákat be nem tartó cigány embereket és csoportokat. A bűnözőket is ki kell taszítani magatok közül! Fontos, hogy mindkét fél – cigányok és nem cigányok – fékezze meg a szélsőségeit. Lépünk fel közösen a gyűlölet ellen, minden erőszak ellen! Hozzuk létre az egész országban a cigány-magyar polgárorséget! Védjük meg a javainkat a településeken! Ne mondjunk le a cigányság integrációjáról. Ugyanis ez egyfelől hiba, másfelől helytelen gondolkodás.”

Az oktatásra rátérve elmondta: „A kormányzat által megindított oktatási reform hatásaként a cigányság legnagyobb integrációs terepét szüntették meg. Az óvodák, iskolák összevonásával a gyermekeknek távolra kell utazniuk az oktatási intézményekbe. A szegény családoknak azonban nincs pénzük az útiköltségre, nem tudják iskolába járattatni gyermekeiket, és a települési önkormányzat sem tudja fedezni a busz költségét. Ha a cigány gyermek kimarad az alapoktatásból, esélye sem lesz a felzárkóztatásra. Reális veszélye van az analfabetizmus újbóli megjelenésének. Hogyan lehetséges az, hogy a főiskolás cigány fiataljainknak csupán a fele kapta meg az ösztöndíjat? – tette fel a kérdést Farkas. Már a felsőoktatásban sem adják meg a lehetőséget arra, hogy valamilyen jö-

vőképét alakíthasson ki a jövő generációja.

Közös a felelősségünk és közös a sorsunk – hangsúlyozta Farkas Flórián. – A magyarországi cigányság felelősséget kíván vállalni saját sorsának formálásáért, ha erre lehetőséget kap. Aki dolgozni akar, annak adjuk meg a lehetőséget, hogy dolgozhasson. Aki tanulni szeretne, segítsünk neki, hogy tanulhasson. Ebben is közös a feladatunk.

Változtatni kell, és úgy tudunk változtatni, ha új kormányunk lesz, új programmal, új cigánypolitikai és szakmai programmal. Ez három pillérre kell, hogy épüljön. A törvényesség minden körülmények közötti betartására, a szakmaiságra, hozzáértésre és az erkölcsiségre.”

Balog Zoltán, az Országgyűlés Emberi Jogi, Kisebbségi, Civil- és Vallásügyi Bizottságának elnöke:

„Ha arra gondolok, hogy egy megdöbbentő tragédia mennyi együttérzést tud szülni az emberek szívében, a gondolataiban és sokszor a cselekedeteiben is, akkor visszatér belém mint emberbe a reménység – kezdte előadását Balog Zoltán. – Gondoljunk csak először Marian Cozma halálára, a brutális gyilkosságra. Többet tett ez a közös gyász a magyar-román meg-

békélésért, mint akármilyen diplomáciai erőfeszítés. És gondoljunk a tatárszentgyörgyi temetésre, hogy mennyien és kik álltunk ott a ravatalnál. Azok, akik egyébként még véletlenül sem állnak egymás mellé. Közös volt a gyász. Ha erre a két történetre gondolok, akkor az iszonyat után feléled bennem a remény.

Olaszliszka, Veszprém, Nagycséc és Tatárszentgyörgy ugyanarra az oldalra tartoznak: az áldozatok oldalára. És azok, akik ezeket elkövették, szintén egy oldalra tartoznak, függetlenül a bőrük színétől: a gyilkosok oldalára. Vannak, akik a közös gyászból is gyűlöletet akarnak kovácsolni. Miért teszik ezt? Nem butaságból, nem ostobaságból, hanem számításból teszik, azért, hogy közben növekedjen a politikai tőkájük; hogy szavazatokat szerezhessenek.

De mi most azért vagyunk itt együtt, cigányok és nem cigányok, mindannyian magyarok, mert mi ezt nem akarjuk. Nem adjuk fel a reményt, hogy lehet másként is. Mi sem a gyűlöletkeltésben, sem a baj elhallgatásban nem akarunk tettetársak lenni. Mi, akik itt vagyunk, két dolgot akarunk: békét és mindenkire egyformán érvényes rendet.

A magyarországi cigányság a magyar nemzet része. Ugyanannyi joguk van és természetesen ugyanannyi kötelezettségük is. A bajból fölemelkedni csak együtt lehetséges. Vannak, akik számára az keserű felismerés, hogy ebben az országban cigányok és nem cigányok egymásra vannak ítélve.

Két dologra van szükség: hitre és szakértelemre. Olyan szakmai és lelki közösségekre van szükség, ahol cigányok és nem cigányok képesek együtt dolgozni, a cigányok és nem cigányok föllemelkedéséért. Eljött az az idő, amikor nem kerülhetjük meg azt, hogy a sajátjainknak beszéljük, akkor is, ha ez nem mindig népszerű.”

A közbiztonsággal kapcsolatban kifejtette, hogy a magyar rendőrség totális csődöt mondott. „Nagyon nagy kérdés a rendőrség belső reformja. Legyenek olyan helyeken is rendőrök, ahol ma nincsenek – javasolta. – Ahol azonban ott vannak, ott tartásuk be az emberi jogokat!”

Később rátért a Granasztói György által említett felhívásra: „Van egyetlen egy pont, amivel egy picit vitatkoznék a kiáltvány aláíróival, az pedig a rend fenntartásának a kérdése. Nagyon jó kezdeményezés, hogy ha cigányok és nem cigányok helyi szinten polgárőrseket szerveznek. De azért mondjuk ki azt, hogy ez csak ideiglenes megoldás lehet, mert a rend fenntartása a rendőrség dolga, a magyar állam dolga. Ne mondjunk le arról az emberi és állampolgári jogunkról, hogy minket a magyar államnak mindenütt meg kell védenie” – hívta fel a figyelmet.

„A szociális segélyezésnek a rendszerét is át kell alakítani. De ahhoz, hogy erkölcsi alapunk legyen azt mondani, hogy ne segélyből akarj élni, hanem dolgozz, munkahelyet kell teremteni. Ha lesz elég munka, akkor majd va-

lóban nem szabad eltérni, hogy vannak, akik úgy gondolják, mégsem dolgozni akarnak, hanem parazita módon csak a segélyekből élni.

Sajnos, azt gondoljuk, hogy egy csődtömeg tetején ülünk, pedig tévedünk, nem a tetején ülünk, hanem alatta vagyunk, és ez így sokkal rosszabb. Természetesen a magyar cigányság kérdése az ország felemelkedése nélkül nem oldható meg. Ha mi is lesüllyedünk, akkor azokat, akik alattunk vannak, csak nyomni tudjuk. Új gazdaságpolitikára, új pénzügypolitikára és új szociálpolitikára van szükség. Azért vagyunk itt együtt, hogy elmondjuk egymásnak, nem megúszni akarjuk, hanem megváltoztatni.”

Hegedűs Zsuzsa szociológus professzor: „A kérdés az, hogy tudjuk-e csökkenteni a társadalmi különbségeket, és főleg a gyerekek lehetőségeinek a különbségeit.” Úgy véli, egy gyereknek, akárhol születik, akár milyenek a szülei, ugyanolyan esélyt kell kapnia, hogy kihozza magából mindazt, ami benne van, mint annak a gyereknek, aki ott honról mindent megkap. Tehát minél nehezebb helyzetben van egy gyerek, annál nagyobb a közösség feladata. „Magyarország jövője vész el, ha egyetlenegy cigány gyermeket is engedünk elveszni – hangsúlyozta. – Hol vannak gyerekek? A magyar népesség jövőjének hol van a biztosítéka? A cigány lakosságban.”

A szociológus a cigánykérdést negatív, önmegvalósító proféciónak tekinti. „Ne túlozzuk már el a történeteket! Állítsuk le ezt az ördögi önmegvalósító proféciát, hogy Magyarországon etnikai háború lesz! Igen, lesz, hogy ha ez fog megjelenni az újságokban. De miért nem jelenik meg az újságokban az a valószínűleg nagyságre-

dekkel több helyzet, ahol nincs probléma a cigányok és magyarok között?

A kulcskérdés, amihez mindenkinek joga van, és ami alapján a probléma kezelhető, az az emberi méltóság. Senki nem alázhat meg senkit semmiért.

Az igazi szakadék ott van, amit egy mostani statisztika mutat meg, hogy Magyarország társadalmi struktúrája az afrikai leszakadó társadalmakéhoz hasonlít. Ugyanis van a csúcson egy egészen minimális multimilliárdos, nagyon-nagyon gazdag csoport, vele szemben van egy csoport, amely a létminimum alatt él. Utóbbiban való igaz, hogy a cigány származásúak aránya nagyon magas, és egyre nő, mert az a gyerek, aki már ezekbe a falvakba születik, annak már kijutási esélye nincs, magyarul újratermeljük a leszakadást.

Nincs más megoldás: nem mást kell csinálni, hanem másként. Ne fölülről, egy irodából határozzák meg, hogy mire kell pénz, egyszerűen azért, mert nem tudhatják! Valaki, aki havi 1 milliót keres, hogy tudja megmondani, hogy 80 ezer forint segélyből lehet-e lébecolni? Ezért lent kell hozzákezdeni a problémák megoldásához. De ahhoz, hogy beinduljon valami, tényleg az kell, hogy azok, akik ezekkel a közösségekkel szót tudnak érteni, nevezetesen a kisebbségi önkormányzatok, civil szervezetek, cigány szervezetek vezetői, igenis vállalják fel, hogy amikor konfliktus van, akkor leülnek az emberekkel. Ezért az itt ülőknek is óriási felelőssége van.

Most már hagyjuk abba a panaszkodást és próbáljunk meg mi magunk helyben elkezdni valamit, amiből kinőhet egy alternatíva, ahol elfelejtjük, hogy ki a cigány és ki a nem cigány.”

Kulin Ferenc egyetemi tanár: Előadásában elmond-

ta, hogy a Granasztói György által is említett felhívás nagyon szűk körökben jelent meg, egy-két országos napilap közölt belőle részleteket, de a felhívás egészében nem érte el a magyar társadalmat, a cigányokat és nem cigányokat. Ezért azzal a javaslattal fordult a megyei napilapok főszerkesztőihez, hogy közöljék a felhívást, ingyen, hogy még nagyobb hatása legyen annak a gondolatnak, hogy az ország minden nagy- és kisvárosában, minden falvában megszerveződjének azok a kis körök, amelyek a cigány-magyar együttélés feltétlen híveiből állnak.

„Mennyire felületes, mennyire felháborítóan tudománytalan az a fajta hozzáállás, hogy nem engedhető meg a szegregáció, tudniillik minden olyan fajta oktatás, amelyben a képességei alapján elkülönítünk gyerekeket, hogy külön foglalkozunk velük, az szegregáció – folytatta. – És minden cigány gyereknek is igénye és szükséglete, hogy szegregáltan is foglalkozzanak vele. Csak-hogy a szegregációnak nem politikai, nem etnikai alapon kell történnie, hanem pedagógiai racionalitás alapján. Tehát igenis lehet szegregáció, csak nem ideológiai megfontolásokkal támogatva. A cigány gyerekeket attól, hogy nem szegregált iskolába járattuk, még nem fogjuk tudni eljuttatni sem az egyetemek, sem a középiskolák kapujáig.”

Befejezésül még hozzátette: „Én hiszem, hogy néhány év múlva, néhány évtized múlva azt mondani, hogy én cigány-magyar vagyok, nagyobb dicsőség lesz, mint egyszerűen csak azt mondani, hogy magyar vagyok.”

A konferencián felszólalók beszédének teljes szövegét önálló füzetben is megjelentetjük.

FELHÍVÁS

A magyar társadalom nem egyszer sodródott súlyos válságba, de – ha nem fosztották meg nemzeti szuverenitásától – mindannyiszor gátat tudott szabni a belviszálynak, meg tudta óvni hazáját a polgárháborútól. Most két romboló válsaggal kell szembesülnünk. Javainknak, családjaink megélhetésének, jövőt teremtő erőfeszítéseinknek a bizonytalansága és az indulatok robbanásának veszélye egyidejűleg fenyeget.

Különböző népcsoportok tagjaiként évszázadok óta élünk együtt, s valamennyiünk nyugalmanak az egymás iránt tanúsított megértés, türelem és segítőkészség volt a biztosítója. Ma ezeknek a készségeknek: lelki, szellemi erőinknek gyors fogyatkozása adja a legtöbb okot az aggodalomra.

Tehetetlenül vesszük tudomásul a már eltagadhatatlan tény: a legszámosabb kisebbségi népcsoport – a magyar cigányság – a rendszerváltozás legnagyobb vesztese. Az ő köreikben a legnagyobb a munkanélküliség, a legalacsonyabb szintű az iskolázottság, s itt mérhetők a nyomor legsúlyosabb következményei: a korai halál, a test és a lélek egészségének drámai romlása, a devianciák és a bűnözés kiugró mutatói. A válság elmélyülésének legfőbb oka az, hogy a szegénységbe, egzisztenciális reménytelenségbe zuhanó többségi társadalom már nem kínálhatja a felemelkedés esélyét a legmélyebbről indulóknak. Fennáll annak a veszélye, hogy a cigányok a magyarokban, a magyarok a cigányokban látják nyomorúságuk okát, s kérlelhetetlen ellenségként fordulnak szembe egymással.

Minden felelősen gondolkodó állampolgárnak tudnia kell, hogy sorsunk közös, s ezért együtt kell megteremtenuünk békén és boldogságunk feltételeit. A felelősség része az is, hogy visszautasítjuk, amikor valakit cigány származása miatt, a cigányság kultúrájához való tartozása miatt, lényegében faji alapon ítélnék el.

Minden törvényes eszközzel álljuk útját annak, hogy a mélyülő gazdasági és politikai válság etnikai konfliktusokba torkolljon!

Városokban és falvakban, az egyházakban és a munkahelyeken szervezzük meg a cigány-magyar együttélés feltétlen híveinek kis köreit!

- Kölcsönös szolgáltatásokkal – tanítással, gondozással, házi munkával – segítsük egymás mindennapi életét!
- Együtt követeljük a tulajdon, a törvényesség, az emberi méltóság rovására elkövetett vétségek szigorú megbüntetését!
- A közbiztonság védelmében közösen alakítsunk polgárőrségeket a rendőrség munkájának megsegítésére!
- Együtt lépünk fel az emberhez méltatlan körülmények megváltoztatásáért!

Felhívunk minden magyar állampolgárt, aki kezdeményezésünkhöz csatlakozni kíván: a felhivas@bla.hu e-mail-címre küldött nyilatkozatával jelezze szándékát!

Az alábbiakban közöljük a felhívást aláírók névsorát:

Babai János
Balog Zoltán
Báthory János
Bogár László
Csányi Vilmos
Farkas Flórián
Farkas Gábor
Farkas Gabriella
Freund Tamás
Gábor Ágnes

Gazsó Ferenc
Gelsei Gábor
Gerő András
Granasztói György
Hankiss Elemér
Hegedűs Zsuzsa
Illyés Mária
Jánosi Katalin
Jánossy András
Járai Zsigmond

Jelenits István
Jónás Judit
Kende Péter
Kodolányi Gyula
Kulin Ferenc
Lányi András
Náray-Szabó Gábor
Parragh László
Pozsgay Imre
Schmidt Mária

Schweitzer József
Sonkoly Gábor
Vámos Tibor
Várady Tibor
PFLAG Egyesület
Magyar Antifasiszta
Ligaszövetség

Új irány, Magyarország! Új irány, magyarok!

Orbán Viktor országértékelő beszéde 2009. március 6-án hangzott el Budapesten, a Millenáris Parkban

A Fidesz elnöke úgy véli, idegesítő, hogy valaki elfelejti: húsz évvel ezelőtt rendszerváltás volt, és hogy ma már nem az egypártrendszer szocializmusában élünk, amikor még meg lehetett valakinek mondani, miről és mit mondjon. „A nagyobbik baj az, hogy mindezt egy kormányzó párt teszi. Még nagyobb baj, hogy hét éve ezt teszi. Kormányzás helyett az ellenzékét támadja, az ellenzékkel foglalkozik.” Ezért azt tanácsolta a kormánypártnak, hogy az ellenzék helyett végre az ország gondjaival foglalkozzon.

Egy korszakos változás tanúi vagyunk

„Bármerre fordítjuk fejünket, mindenhol van a válság hírei ömlenek ránk – folytatja **Orbán Viktor**. – Egy korszakos változás tanúi vagyunk.” Az elnök úgy gondolja, a mostani válság e változás kellemetlen kísérőjelensége. Véleménye szerint a munkát csak akkor lehet folytatni, ha kezeljük a bajt. Megoldásokat kell keresni, és változásra, újításra van szükség. „A most lehanyatló gazdasági rendszer egész egyszerűen kinőtte, szétfeszítette saját kereteit, saját alapvetését, és ezért vált működésképtelenné” – tette hozzá.

A pénz túltermelése

Mint mondta: a mai világ-válságot nem az áruk túltermelése okozta, mint a nyolcvan évvel ezelőtti nagy gazdasági világválságot, hanem a pénz túltermelése. „A világ egy olyan pénzügyi rendszert épített fel, amely egyre több hitelt teremtett – valóságos fedezet nélkül. Így az egész világ pénzügyi rendszere egyre jobban elszakadt a valóságtól”, mára pedig összeomlott.

Hangsúlyozta: a változás megkezdődött. „Nekünk, magyaroknak érdemes meglátnunk a változás fájdalmait túl a változás kínálta esélyeket is.” Az elnök felcsillantotta a válság kínálta remény lehetőségét is.

Új világ születik

Elmondása szerint ma már nem az a hír, hogy válság van, hanem hogy egy új világ születik. „Néhány éven belül egészen más világban fogunk élni.” Úgy véli, a megújulás át fogja rajzolni a politikai, a gazdasági és talán a földrajzi térképeket is. Másképpen működik majd a gazdasági rendszer, a pénzügyi rendszer, valamint meg fog változni a bankok szerepe is. Lezárul a világ most zajló gazdasági újrafelosztása. Megváltozik kontinensek és kultúrák egymáshoz

való viszonya, és megváltoznak a világ hatalmi erőviszonyai is.

Úgy véli, meg lehetett volna előzni a válságot. „A válság azért szélesedett ki, mert az államok elengedték a bankok, a tőzsdék és a pénzvilág kezeit, lemondtak a pénzügyi teremtés ellenőrzéséről, a pénz pedig kibújt nemzetállami kerete közül, globális pénzpiaccá alakult, majd immáron állami ellenőrzés nélkül féktelen pénzügyi teremtésbe kezdett. Ha az államok nem mondanak le korábbi jogairól, ha nem mondanak le a beavatkozás lehetőségéről, akkor a válságot talán el lehetett volna kerülni. A piac mindenhatóságának dogmáján túl kellene lépni. Új alapelvekre kell helyezni a jövőt.”

A józan ész korszaka

Hangsúlyozta: a világ most már beláthatná, hogy minden az emberen múlik. „Nem a bankrendszer, nem rejtélyes piaci törvényszerűségek, nem személytelen piaci erők okozták a válságot. Valójában valóságos személyek hazudtak, csaltak. Ők éltek vissza a hatalmukkal, és erre építették a saját személyes meggyőződésüket.”

Reménye szerint az új korszakban nem lehet következmények nélkül becsapni a

másikat, mert rend lesz, és szabályok védik a biztonságot. Először a legközvetlenebb és legszorítóbb bajokon kell úrrá lenni: munkát és jövedelmet kell biztosítani az embereknek, és közben meg kell fékezni a bankok és a tőzsdei cégek korlátlan pénzügyi teremtési lehetőségét.

„Az állam gyengítése helyett erősíteni kell a rendet, erősíteni kell az államok irányítási és ellenőrzési jogait. A világ kormányainak népjóléti politikát ésszerű követniük”, hiszen a világ csak úgy kerülheti el a súlyosabb összeomlást, ha a családok életszínvonalát sikerül fenntartania. Ehhez pedig elsősorban munkára van szükség.

Az új világban az államnak és a politikusoknak vissza kell szerezniük a lehetőséget, hogy a közjót és a köz akaratát érvényesíthessék a magánérdek, a profitérdek és a haszonelvűség szempontjai felett.

Amint fogalmazott, abba az illúzióba ringattak bennünket, hogy „mi nem vagyunk képesek önerőből felépíteni egy jól működő gazdaságot.” Meggyőződése, hogy az új világban érték marad ugyan a külföldi befektetés, de egyenlő szerep és lehetőség kell a magyar vállalkozásoknak az adózásban és a hitelezésben.

Belénk oltották, hogy szegények vagyunk, nekünk nem telik többre, nem vagyunk képesek jobbra, sőt nem is érdemlünk jobbat. „Most ráébredhetünk, a jól működő állami szolgáltatások, a jó egészségügy, a színvonalas oktatás és a szegénységpolitika, a hatékony szegénységpolitika igenis megteremthető abból a pénzből, amit Magyarország ezekre a célokra képes áldozni.”

A reformok

„A reform eddig azt jelentette: adóemelés, sanyargatás, új sarc – fogalmazott. – Azt jelentette, hogy a köztulajdont magántulajdonná alakítják, a közjó helyére a magánérdek kerül. Magyarországon a többség pórul jár, egy csapat meg nagyon jól. Az igazság azonban az, hogy a mostani áldozatra és a későbbi Kánaánra épülő álreformok kevesek azonnali és folyamatos hasznát hozzák, sokak azonnali és folyamatos vesztesége mellett. Márpedig ez nem más, mint család árulása, a közérdek elárulása.” Véleménye szerint a most születő új világban a reformok rövidtávon is hasznot hoznak. „Olyan reformok, amelyek egyszerre jók az államnak, a vállalkozásoknak és a társadalom többségének is.”

„Nincs az a pénz”

Úgy vélekedett, hogy fontos ugyan a pénz, de mára Magyarországon általánossá vált, hogy fontosabbnak kezdték tekinteni a természetnél, az emberségnél, a közösségnél, a családnál és a munkánál. A pénz legyűrte az államot, a közgondolkodást és legyűrte a politikát is. Elfogadtatta velünk azt, hogy minden kifejezhető és mérhető pénzben. „Én abban reménykedem, hogy a mostani válság hatására egy

olyan új világ születik, ahol azt fogjuk mondani, hogy nincs az a pénz, amiért odaadnánk a gyerekünket, a barátságainkat, a becsületünket, vagy odaadnánk a hazánkat. Ha a pénz mindent felülír, akkor a felelősség helyébe előbb vagy utóbb a felelőtlenség lép.”

A kudarcot vallott világ emberei

Sérelmezte, hogy Magyarországra eddig csak a válság hatásai gyűrűztek be, a megújulás azonban nem, nincs semmi változás. „Ez a legnagyobb bajunk.”

Egy felmérést említett, amelyben a válaszadók többsége attól fél, hogy nem ért a feladatához, és ez előbb-utóbb ki fog derülni. „Ez a nagy titok. Ebből fakadnak a politikai hazugságok arról, hogy nagy a jólét és dübörög a gazdaság.” Az ország azonban soha nem lépett előre, legfeljebb hátra, a helyzet sohasem lett jobb, legfeljebb rosszabb. „Maga a régi világ vallott kudarcot” – fogalmazott.

Hét év kudarc: a csődkormány és a reménytelenség emberei

Orbán hangsúlyozta, hogy az elmúlt hét év alatt, amióta a jelenlegi kormány hatalmon van, semmilyen lényeges eredményt nem sikerült elérniük. „Sokkal kevesebben dolgoznak, és évente egyre kevesebben dolgoznak legalisan.” A magyar gazdaság növekedése két éve teljesen leállt, és a kormánynak fogalma sincs, hogyan kellene újraindítani. Az államadósság folyamatosan nőtt.

Megemlítette egy rendszerváltáskor tett megegyezést, miszerint soha többé nem fordulhat elő az, ami tönkretette Magyarországot a nyolcvanas években, hogy a

kormányok a külföldről felvett hiteleket jóléti kiadásokra fordítják, amivel eladósítják az országot. Orbán elmondása szerint 2002-ig ezt minden kormány betartotta, a szocialisták azonban „felrúgták ezt a megállapodást. 2002-ben még teljesen reális esélye volt annak, hogy

Magyarország 2007–2008-ban bevezeti az eurót. És nézzünk körül, a körvonalait sem látjuk annak a forгатókönyvnek, amely bizton elvezetne bennünket az euróövezethez való csatlakozáshoz – fogalmazott. – Lassan minden egyes forintunk adósságszolgálatra megy el. A kormány pedig nem tesz mást, mint újabb és újabb hiteleket vesz fel – egyre rosszabb feltételekkel, egyre magasabb kamatra. Magyarország, mondjuk ki, ennek következtében gyakorlatilag csődbe került.”

A közbiztonság színvonala is romlott. „Jóformán Magyarországon közbiztonságról már nem lehet beszélni.” Az egészségügy is tönkrement. „Egy-egy vizsgálatra, kezelésre vagy műtetre hónapokat kell várnunk. Életveszélyes állapotban lévő sérültek és betegek nem jutnak időben orvosi ellátáshoz. Az orvosok és az ápolók immáron csak emberfeletti erőfeszítéssel tudják biztosítani, hogy az ellátás ne omoljon össze. És a kormány egyetlen megoldást javasol: szabadulni a problémától, bezárni, eladni, megszünteti az intézményeket, és elvonni a forrásait.” A hazai kis- és középvállalkozások is sorra tönkremennek – adó- és járulékemelések miatt, a növekvő bürokrácia és a korrupció következtében.

„A mi bajunk, hogy ma is a reménytelenség emberei irányítják az országot. Olyasmit erőltetnek, ami lehetetlen. A változás és a megújulás legfőbb akadály

hazánkban éppen ez a csődkormány, és a hozzá tartozó elit, amely rettegve őrzi alkalmatlanságának titkát.

Új irány

Magyarországnak teljes megújulásra, egy új irányra van szüksége. „A hét év a lehetőségek bezárulását hozta Magyarországon. A mai szocialista Magyarország a kevesek Magyarországot hozta el.”

Utat a jövőnek!

Hangsúlyozta: „mi nem legyőzni akarjuk a kormányt meg a politikáját. Túl akarunk rajta lépni. Összefogni. Együtt erővel és az elsőprő többség hangján ki kell mondani: területi követeléseink vannak. Vissza akarjuk kapni a hazánkat, a saját országunkat azoktól, akik magánvállalként kezelték, és csődbe vitték. Az ország nem a kormány tulajdona, amivel azt csinál, amit akar. Az ország az embereké; azoké az embereké, akik dolgoznak és küzdenek érte. Igen, területi követeléseink vannak a reménytelenséggel szemben, a hazugsággal szemben, a megszorításokkal szemben, a régi lejárt elittel és folytonos kudarcokkal szemben. Teret követelünk az új gondolatoknak, új megoldásoknak, új eszközöknek. Utat a jövőnek!

Ez a következő hónapok és hetek feladata. Ebben az európai parlamenti választás rendkívül fontos állomás lesz. Kitartó és elszánt kiállással követelnünk kell a változást. Eljön a nap, amikor mi, a változást akaró nemzedékek közösen elindítjuk majd Magyarországot egy új irányba, hogy a kialakuló új és nehéz világrendben megbecsült, tisztelt és erős orszaggá tegyük.

Új irány, Magyarország, új irány, magyarok!”

Európai Parlament

Ahogy arról már korábbi számainkban is beszámoltunk, idén június 7-én tartják az európai parlamenti választásokat. A választások előtt érdemes megismerni az Európai Parlamentet (EP) mint intézményt és annak működését. Összefoglalónkban ismertetjük az EP helyét és feladatkörét az Európai Unión belül.

Az Európai Unió

Az Európai Unió előzménye az Európai Szén- és Acélközösség (ESZAK), amelyet a „Hatok” (a hat alapító ország): Franciaország, Olaszország, Nyugat-Németország, Belgium, Hollandia és Luxemburg hozott létre 1951-ben, hogy egy újabb háború megelőzése érdekében megosszák egymás közt szén- és acéltartalékaikat. Majd ugyanez a hat ország 1957-ben a Római szerződéssel életre hívta az Európai Gazdasági Közösséget (EGK) és az Európai Atomenergia Közösséget (Euratom). A szerződés alapja a négy alapvető szabadság volt: a javak, a szolgáltatások, a tőke és a munkaerő szabad áramlása. Az EGK-t később átnevezték Európai Közösséggé.

A tagországok egymással mind szorosabb kapcsolatot teremtettek, és elindult a Közösség bővítésének folyamata, amelynek eredményeképpen kialakult a mai Európai Unió. Az első három ország: Dánia, Írország és Nagy-Britannia 1973-ban csatlakozott. Őket követte Görögország 1981-ben, majd Spanyolország és Portugália 1986-ban. 1995-ben csatlakozott Ausztria, Finnország és Svédország, 2004. május 1-jén pedig – Ciprus, Csehország, Észtország, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Málta, Szlovákia és Szlovénia mellett – Magyarország is Unió tagállammá vált. Mindeztől kezdve ez volt a legnagyobb bővítés. A legutóbbi bővítésre 2007. január 1-jén került sor, amikor Bulgária és Románia is bekerült az uniós tagországok közé.

Az Európai Parlament létrejötte

Az Európai Parlament az Európai Unió parlamentáris testülete. Ma fontos szerepe van, az európai uniós döntéshozásban lényegében megkerülhetetlen. Nem mindig volt ez azonban így.

Amikor az Európai Parlament előzménye, a Közgyűlés megalakult, még csak konzultációs és véleményező funkcióval bírt. 1962-ben változtatta nevét Európai Parlamentre, s az évek múltával egyre több jogkörre tett szert. Komolyabb szerepet először 1970-ben kapott, miután a Tanács partnere lett a közösségi költségvetés elfogadásában; 1975-ben ezt a szerepét megerősítették, így egyetértése nélkül nem lehet keresztülvinni az éves költségvetést.

A Parlament jelentősége 1979-től kezdett igazán növekedni, ekkortól tagjait a Közösségek tagállamainak polgárai közvetlenül választják. Valódi jogalkotóvá azonban 1987-ben az Egységes Európai Okmány* hatályba lépésével vált. A későbbiekben – 1992-ben a Maastrichti Szerződésnek, 1997-ben az Amszterdami Szerződésnek köszönhetően – a Parlament a Tanács mellett egyre inkább az Európai Unió társ-jogalkotó, társdöntéshozó szervévé vált. Hatáskörei alapján ugyan nem egyenrangú a Tanáccsal, számos területen mégsem lehet döntéseket hozni az Európai Parlament nélkül.

Az Amszterdami Szerződés életbe lépése óta a Parlamentnek jóváhagyási joga van az Európai Bizottság elnökére, illetve egész testületére vonatkozólag. Emellett felügyeli a Bizottság tevékenységének jelentős részét.

Az Európai Parlament ma

Az EP székhelye Strasbourgban, illetve Brüsszelben található. Strasbourg a hivatalos székhely, itt tartják a „nagy plenáris” üléseket; a másfél-kétnapos „mini plenáris” ülések azonban Brüsszelben vannak, itt üléseznek a szakbizottságok (amelyekben az EP munkájának meghatározó hányada zajlik) és a politikai frakciók is. Az EP Főtitkársága pedig Luxembourgban dolgozik.

Az Európai Parlament épülete Strasbourgban

Az Európai Parlament fő funkciói:

1. az európai szabályok elfogadása, többnyire a Tanáccsal együtt;
2. demokratikus felügyelet gyakorlása az uniós intézmények, különösen a Bizottság felett: jóváhagyhatja vagy elutasíthatja a biztosok kinevezését, és bizalmatlanságát fejezheti ki a Bizottság egészével szemben;
3. költségvetési hatalom: a Tanáccsal együtt felügyeli az Unió költségvetését.

Az EP tagjait közvetlenül választják, 5 évre. Mostani elnöke a német Hans-Gert Pöttering. Az Európai Parlamentnek jelenleg 785 tagja van, ez azonban a júniusi választások után visszaesik 736 főre. Magyarország eddig 24 fővel képviseltette magát, idéntől viszont 22 képviselő foglalhat helyet az Európai Parlament üléstermében.

Ennek okát megtudhatják következő számunkból, amelyben bemutatjuk, hogyan zajlanak az Európai Parlamenti választások.

* Az Egységes Európai Okmány az Európai Unió gazdasági egységét kimondó dokumentum, amely egyúttal előírja a tagállamok fejlettségének folyamatos közelítését és az EU szociális együttműködő jellegének ki-domborítását. 1986. február 17-én írták alá.

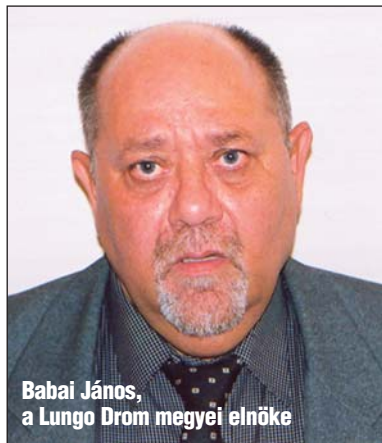
Felhasznált irodalom:

Horváth Zoltán 2007. *Kézikönyv az Európai Unióról*. HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest

Laczkóné Tuka Ágnes 2004. *Európai Parlament – A meg-megújuló intézmény*. Dialóg Campus Kiadó, Budapest–Pécs

Romák a polgárőrségekben

Veszprém – A Lungo Drom kezdeményezésére a cigány kisebbségi önkormányzat vezetői találkoztak március 6-án a polgárőrség megyei irányítóival. Céljuk, hogy minél több roma származású állampolgár kerüljön be az önkéntesek közé.

Babai János,
a Lungo Drom megyei elnöke

Babai János, a Lungo Drom megyei elnöke hangsúlyozta, enyhítene a társadalmi feszültségen, ha minél több roma venne részt a polgárőrök munkájában. Főleg azokon a településeken kell őket megszólítani, ahol nagyszámban él a cigányság. Ez a feladat egyfajta ugródeszka is lehetne a munkavál-

láláshoz, így például idővel őrző-védő cégeknél is dolgozhatnak, illetve bekerülhetnének a rendőrség állományába.

Bizonyára nekik hamarabb megnyílnak társaik, s lehet, hogy a Cozma-gyilkosság sem történt volna meg, ha időben értesülnek az idegenek érkezéséről, fejtette ki az elnök. A tragédia kapcsán még azt is mondta, hogy végre elindult az együttgondolkodás, s bizonyos gondokat közösen kell megoldani.

Egy-egy bűncselekménynél ne ítéljék el kollektíven a cigányokat, hanem a tetteseket nevezzék meg, hangsúlyozta az elnök, aki megjegyezte: társadalmi békére van szükség.

– A többségi társadalmat kell meggyőznünk, hogy nyújtssa ki felénk a kezét, mert mi is magyar állampolgárok vagyunk, mondta **Kallós Zoltán**, a veszprémi cigány önkormányzat vezetője. Szólt arról is, hogy a tavaszra tervezett kulturális rendezvényüket lemondták, mert féltik a fellépőket...

A sümegi elnök, **Orbán István** kiemelte, csak olyan embereket ajánlanak polgárőrnek, akikért felelősséget vállalnak.

A várapalotai Babai Elemér jó hírként jelezte: a városban 4-5 fiatal szívesen magára húzná az uniformist.

Kovács Imre, a megyei polgárőrség elnöke példaértékűnek nevezte a berhidai összefogást. – Fontos, hogy aki köztünk áll, annak magatartása példaértékű legyen, s a közösség csakis azt vesse ki, aki vét a normák ellen.

Balogh László, a megyei polgárőrség titkára megemlítette, hogy a Jutas lakótelepi társai között három cigány származású dolgozik, egyikük immár nyolc éve aktív tagja a csoportnak.

Mátételki András

Romákkal együtt a közbiztonságért

Berhida – Több roma származású fiatal is csatlakozna a településen működő polgárőrséghez, derült ki az egyesület március 4-i gyűlésén.

– Az előítéletek ellen, a közbiztonságért szeretnénk együtt dolgozni a polgárőrökkel. Terveink szerint nemcsak Berhidán, hanem az egész megyében, hiszen az elkövetkező hetekben Várapalotán, Veszprémben, Ajkán és Sümegen is belépnek majd roma fiatalok a helyi szervezetekbe. Célunk, hogy a cigány polgárőröket később a munkaügyi központtal együttműködve tovább képezzük, így biztonsági őrként vagy adott esetben rendőrként is elhelyezkedhetnek – mondta el bevezetesként az ötletgazda **Babai János**, a Berhidai Cigány Kisebbségi Önkormányzat vezetője és a Lungo Drom megyei elnöke, akinek kezdeményezését a várapalotai rendőrfőkapitányságon és a Berhidai Városi Polgárőr Egyesületnél is szívesen fogadták, hiszen ráfér az erősítés a jelenleg 23 taggal működő szervezetre.

Az alakuló ülésen a várapalotai kapitányság részéről **Borbély Zoltán** őrnagy, a Veszprém Megyei Polgárőr Szövetség alelnöke köszöntötte a megjelenteket, méltatta a helyi egyesület munkáját. **Vámos Tamás** rendőrőrmester, a berhidai polgárőrség elnöke pedig azt mondta:

– Leendő polgárőröket látok a széksorokban, akikkel reményeim szerint vállaltva dolgozhatunk majd együtt.

A polgárőrök feladatait, illetve a tagság feltételeit bemutató tájékoztatót követően a megjelent férfiak mindegyike kitöltötte a jelentkezési lapot, a közeljövőben minden biztonnal szolgálat közben is találkozhatnak velük a településen élők.

Szabó Péter Dániel

Szakmai Nap 2009

Szolnok – A „Szakmai Nap 2009” rendezvényorozat keretében az Észak-alföldi Regionális Államigazgatási Hivatal a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Területi Cigány Kisebbségi Önkormányzattal együttműködve március 17-én szakmai tanácskozást tartott.

A tanácskozáson **Gönczi András**, az Észak-alföldi Regionális Munkaügyi Központ főigazgató-helyettese a Munkaügyi Központ képzési és foglalkoztatási szolgáltatásairól tartott előadást. **Dr. Spisák György**, a tiszafüredi Polgármesteri Hivatal aljegyzője a segélyezés rendszerében történt változásokról beszélt. „A vidéki kistérségek roma lakossága felzárkóztatási esélyeinek növelése a szociális földprogram keretében” címmel **Rácz Viktória**, a szolnoki Esélyek Háza irodavezetője tartott beszámolót. Végül **dr. Bata László** kisebbségi referens a kisebbségi önkormányzatok működésével kapcsolatos, gyakran előforduló kérdéseket ecsetelte, és azokra próbált választ adni.

K. O. ■ Az OCÖ-elnök pénzügyei

**Így tűnt el a pénz:
Kolompár szerint magyar kollégái a hunyók**

Egy ügyben már vád alá helyezték **Kolompár Orbánt**, de újabb gyanúsítás is várható az általa jegyzett roma érdekképviselési-foglalkoztatási hálózat csalássorozataiban. Ugyanez a „cégcsoport” 2007-ben húszmillió forintnyi szponzorpénzt kapott az állami Szerencsejáték Zrt.-től – éppen az Országos Cigány Önkormányzat elnökválasztási hercehurcája előtt.

„A bírósági tárgyalások végén ki fog derülni, hogy (...) egyetlenegy forint nem tűnt el sehonnan. Ami nem jelenti azt, hogy a magyar származású alkalmazottaim nem követtek el adminisztratív hibát. Tévedtem, lehet, hogy tévedtem, hogy magyar emberekre bíztam a szervezetem gazdasági adminisztrációját” – fakadt ki három hete a Hír Tévének **Kolompár Orbán**. Az Országos Cigány Önkormányzat (OCÖ) elnöke vélhetően azért kezdett vérbő magyarázásba, mert a – Zuschlag-történetben is eljáró – Bács-Kiskun Megyei Főügyészség még tavaly megvádolta egy 7,2 millió forintos számlacsalással.

Számlagyár?

A hatóság már akkor jelezte, hogy a jogosulatlan gazdasági előny szerzés büntetett feltáró Vám- és Pénzügyőrség nyomozói egy másik visszaélésbe is belebotlottak – ahol az elkövetési érték több tízmillió forintra rúghat. Utóbbi eset ugyancsak a Kolompár érdekkörébe tartozó kiskunmajsai szervezetek roma „felzárkóztatási” programjaihoz kapcsolódik, és miként **Szabó Ferenc** megyei főügyész helyettes fogalmaz lapunknak: „itt is hamarosan gyanúsítás várható, hiszen a nyomozás időigényes része lezárult.”

Noha Szabó Ferenc elzárkózott a csalássorozat részletes ismertetésétől,

Kolompár Orbán megjegyzésére, hogy a 7,2 milliós kisebbik ügyletben

„egyetlenegy forint nem tűnt el”, leszögezte: a vádirat nem a pénz felszívódásáról szól, hanem arról, hogy a Kiskunmajsai Cigány Kisebbségi Érdekképviselési Szervezet valótlan számlákkal igazolta az Országos Fog-

lalkoztatási Közalapítványtól (OFA) roma munkaerő-piaci szolgáltató hálózat kiépítésére lehívott milliók elköl-tését.

A roma felzárkóztatás eredménye tehát a valóságban a Kolompár család

Kolompár Orbán körüli szervezeti háló

Országos Cigány Önkormányzat (Budapest)	elnök: Kolompár Orbán
A Miniszterelnöki Hivatal 2008-ban 71,5 millió forinttal támogatta a szervezetet	
Magyarországi Cigányszervezetek Fóruma (Kiskunmajsa)	elnök: Kolompár Orbán
A szervezet ötmillió forintot kapott a Szerencsejáték Zrt.-től 2007-ben, az OCÖ elnökválasztása előtt	
Kiskunmajsai Cigány (Roma) Kisebbségi Érdekképviselési Szervezet (Kiskunmajsa)	vezető: Kolompár Orbán
Ötmillió a Szerencsejáték Zrt.-től (lásd fent); a szervezet érintette a VPOP nyomozói által felderített 7,2 milliós gazdasági bűncselekménynek és a gyanúsítás előtti szakaszban lévő Equal-ügynek	
A Cigányság Foglalkoztatásáért Közhasznú Társaság (Kiskunmajsa)	ügyvezető: Kolompár Orbán
Ötmillió a Szerencsejáték Zrt.-től (lásd fent); a szervezet érintette az Equal-ügynek	
Majsai Cigány Gyermekéért Alapítvány (Kiskunmajsa)	vezető: Tapolcai Pál (Kolompár társa a Majsai Masz Kft.-ben)
Ötmillió a Szerencsejáték Zrt.-től (lásd fent); 2007-ben egy, az alapítvány nevével is fémjelzett konzorcium 47,5 millió forintot kapott romatelep-felszámolásra a szociális minisztériumtól	
Majsai Masz Húsfeldolgozó és Kereskedelmi Korlátolt Felelősségű Társaság (Kiskunmajsa)	tulajdonosok: Kolompár Orbán és Tapolcai Pál
A cég 2006-ban 2,6 milliós állami támogatást nyert egy romavállalkozás-fejlesztő pályázaton	
Zor Vendéglátó- és Építőipari Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság (Kiskunmajsa)	tulajdonosok: Kolompár Orbán és Kolompár Orbánné
Az ügyészség szerint a 7,2 milliós ügyben – mások mellett – ez a cég állított ki hamis tartalmú számlákat; a társaság 2007-ben 2,7 millió forintos állami támogatást nyert egy gazdaságfejlesztési pályázaton	

versenyképességének javítása lehetett: a hamis számlákat a vádhatóság szerint a Kolompár Orbán neje által vezetett Zor Kft., valamint a Nevo Zsamba (mai nevén: Waza és Társa) Bt. nevében állították ki – e céget **Kolompár László**, a keceli cigányszerveződések alapembere jegyzi. Ezek után aligha meglepő, hogy a gyanúsítási szakba érő nagyobbik családi ügyben is feltűnik egy keceli roma-érdekképviselő neve. Hogy miként? Kolompár Orbán 2005-ben jelentette be, hogy a Kiskunmajsai Cigány Kisebbségi Érdekképviselői Szervezet vezetőjeként közel 300 milliónyi vissza nem térítendő forintot „pályázott ki” a Foglalkoztatáspolitikai és Munkaügyi Minisztériumból, illetve a forrást biztosító Európai Unióból. Az „elmúlt tíz év legnagyobb integrációs programjaként” beharangozott majsai kísérlethez (amely munkahelyi mentorok képzéséből, tanfolyamokból és hátrányos helyzetűek foglalkoztatásából áll) konzorciumi partnerként csatlakozott az ugyancsak Kolompár-befolyás alatt álló A Cigányság Foglalkoztatásáért Kht. és a keceli romaképviselő, továbbá egy mélykúti partnerszerv.

tató körül persze más rendetlenség is akadt. Miként a **Hetek** megírta: a munkaügyi tárcához benyújtott pályázatot a határidő lejárta előtti pillanatokban dobta össze a Kolompár-adminisztráció. Mi több, a postázásra előkészített dokumentumok szétszóródtak a földön, „csak bele lettek ömlesztve a dossziékba, mi csodálkoztunk a legjobban, hogy ezek után nyertünk” – mondták a lap bennfentes informátorai.

Nincs tehát kizárva, hogy a beosztottak valóban slendriánok voltak, ennek ellenére az elnökük (lobbiereje) győzni tudott a pályázaton. Ráadásul igazoltuk, hogy a fenti két csalásban Kolompár Orbán érdekeltségei roma szervezetekkel, önkormányzatokkal, családi cégekkel működtek együtt; ennek fényében különösen botrányos, hogy az OCÖ első embere a saját (egykori) alkalmazottaival vitelné el a balhét – felróva nekik magyar származásukat.

Szerencsepercek

A Kolompár fémjelzte érdekképviselői hálózat nemcsak a romaügyekben illetékes minisztériumokat környékezte meg, hanem a Szerencsejáték Zrt.

A Cigányság Foglalkoztatásáért Kht., illetve a Majsai Cigány Gyermekért Alapítvány és Magyarországi Cigányszervezetek Fóruma (MCF).

A támogatások jogcímei szintén ismerősen csengenek: hozzájárulás a munkaerő-piaci mentori szolgálat költségeihez, a foglalkoztatási alközpontvezetők képzéséhez, iskolai felzárkóztató programokhoz, cigányvezetők szakmai előmeneteléhez. A húszmilliós Kolompár-szponzorálás védhető lenne, ha a Szerencsejáték Zrt. amúgy szórna a pénzt a romaprogramokra – de erre csak elvétve akad példa a 2005–2008-as támogatási lista szerint. Még inkább visszatetsző, hogy a roma elektorok éppen a Szerencsejáték-pénz utalásának hónapjában, 2007 márciusában szavaztak az Országos Cigány Önkormányzat összetételéről. Noha a választást **Farkas Flórián** Lungo Dromja nyerte, végül – néhány „jobbos” önkormányzó átállása után – újra Kolompár Orbán lett az OCÖ elnöke. Utóbbi ráadásul annak az MCF-nek a színeiben indult, amely – mint írtuk – közvetlenül is kapott ötmillió forintot cigányvezető-képzésre a fortunavállalattól.

A Szerencsejáték Zrt. politikai szponzoráltjai (2005–)

Szervezet	A szervezet képviselője (parlamentari frakciótagság)	Támogatás (millió Ft)	Megjegyzés
Csillaghegyi Evangélikus Egyházközség	Donáth László (MSZP)	10	Idősothton berendezésére
Egri Nyitott Kapuk Alapítvány	Nagy Imre (MSZP), volt egri polgármester	2	Az alapítvány működtetésére
Eurocontour Alapítvány	Szentes Pálné – Puch László (MSZP) volt irodavezetője	4,8	Oktatási programra
Nők Kaposvárért Egyesület	Lamperth Mónika (MSZP)	3	Rendezvényekre, ajándékozásra
Somogy Megyei Ifjúsági Jogvédő Alapítvány	Beck Márton – Lamperth Mónika (MSZP) volt szakértője	2	Ifjúsági klubok működtetésére
Sportegyesületek Országos Szövetsége*	Mesterházy Attila (MSZP)	6	Az egyesület működtetésére
Szakszervezetek Országos Diákművelődési Szövetsége, Szakszervezetek Országos Diák Sportszövetsége	–	10,5	Működtetésre, programokra (a két diákszervezet táborában Gyurcsány Ferenc is megjelent)

* Az MSZP frakcióvezető-helyettese által vezetett szövetség további 4–4 millió forintnyi támogatást kapott a Magyar Villamos Művek Zrt.-től (2006-ban), illetve a Magyar Fejlesztési Bank Zrt.-től (2008-ban)

Ömlesztettünk, győztünk

Hiába azonban az ígértes megaprojekt, a nyomozóhatóság szerint az eddig folyósított 140 millió forint felhasználását az érintettek megint fiktív számlákkal igazolták (a bizonyítható kárérték ennél azért vélhetően kevesebb lesz.) Az uniós szóhasználatban Equal-programnak nevezett felzárkóz-

szponzorációs keretét is – amelyből számos kulturális és sportrendezvény mellett több MSZP-s politikus háttéregyesületét szokás pénzelni (lásd *táblázatunkat*). Úgy tudjuk, 2007 márciusában egyszerre négy Kolompárhoz kötődő szervezet nyert öt-ötmillió forintot az állam eme „B-kasszájából”: a már említett Kiskunmajsai Cigány Kisebbségi Érdekképviselői Szervezet,

Kérdésünkre, hogy a Szerencsejáték Zrt. kért-e visszajelzést a Kolompár-háttérországnak juttatott pénz megnyugtató felhasználásáról, a vállalat tudatta: mind a négy szervezet részletekbe menően, „számlamásolatokkal bizonyítottan” elszámolt a projektekről.

Bódis András
Heti Válasz
2009. március 5.

Reform- vagy válságcsomag

Válságkezelés és növekedés címmel tartotta meg Gyurcsány Ferenc napirend előtti felszólalását február 16-án a Parlamentben. Beszédében ismertette reformintézkedéseit tartalmazó tervezetét, amelyben öt területen vezetne be változtatásokat: az adórendszerben, a nyugdíjak rendszerében, a szociális ellátás rendszerében, a gazdaságban lévő támogatáspolitikai területén és a közjogi rendszerben.

Összeállításunkban felsoroljuk Gyurcsány Ferenc legfontosabb javaslatait, és választ próbálunk adni arra a kérdésre, hogy mit jelentenek valójában a tervezett intézkedések az állampolgárok számára.

Adórendszer

Az adórendszer átalakításával Gyurcsány szerint a cél az, hogy jobban megérje dolgozni, mint korábban.

– A személyi jövedelemadó alsó kulcsának alkalmazását 1,7 millióról felemelik 3 millió forintra. Ez azoknak a munkavállalóknak kedvező, akiknek az éves bruttó jövedelme 1,7 és 3 millió forint közötti, hiszen azok számára a levont személyi jövedelemadó 36 százalékról 19 százalékra csökken. Aki az éves jövedelme nem haladja meg az 1,7 millió forintot, azok rosszul járnak, mert adójuk 1 százalékkal (18 százalékról 19 százalékra) emelkedik. Ez igen sok embert érint, az aktív keresőképes lakosságnak körülbelül felét. Az alsó kulcs emelkedését a legalacsonyabb kereseteknél az adójóváírás növelésével kompenzálják.

Akinek 3 millió forint fölötti az éves jövedelme, annak 36 százalékról 38 százalékra emelkedik az adókulcsa. Ezzel az intézkedéssel azok járnak jól, akik az átlagosnál magasabb jövedelemmel rendelkeznek.

– A munkáltatót terhelő járulékot 32 százalékról 27 százalékra csökkentik. A munkáltatók ezzel ugyan jól járnak, de ez a csökkentés elenyésző. Az élő munkát terhelő járulékokat jelentősebb mértékben kellene csökkenteni ahhoz, hogy a munkáltató ne minimálbéren jelentse be dolgozóit.

– Az áfát 20 százalékról 23 százalékra növelik, a jövedéki adót 3–7 százalékgig terjedően emelik. A jövedékiadó-növelés maga után vonja más termékek és szolgáltatások – például a szállítási díjak, a tömegközlekedés díja stb. – árának emelkedését is, amit még inkább tetézik az áfa 3 százalékkal való növekedése. Ez elsősorban a legszegényebb rétegeket sújtja, hiszen az alapvető élelmiszerek, mint a kenyér vagy a tej áfa-kulcsa is ebbe a kategóriába tartozik.

– Rendkívül széles körben csökkentik a kedvezmények mértékét. 2010-től jelentősen szűkül a munkáltatók által adott természetbeni juttatások – például az étkezési jegy – adómentessége és az egyéb adómentes jövedelmek köre is. Ez az intézkedés azt vonja maga után, hogy a munkáltató ezt a minimális támogatást is megvonja a dolgozóitól.

A három és több gyermekes családi kedvezménye kivételével megszűnik a legtöbb személyi jövedelemadó-kedvezmény is, például a tandíjkedvezmény, az életbiztosítás kedvezménye, az önszegélyező nyugdíjpénztár kedvezménye, a súlyos fogyatékoság kedvezménye, vagy a közhasznú, kiemelkedően közhasznú szervezetek adománya után járó kedvezmény.

– Kormányjavaslat készült az ingatlanadó bevezetésére is. Az elképzelés értelmében az ingatlanadó értékalapú lesz, nem területalapú. Ez minden egyes állampolgárt érint, akinek

a tulajdonában ingatlan van, annak ellenére, hogy a háza építései vagy megvásárlásakor adózott jövedelméből már kifizette a telek értékét és az ezzel kapcsolatos illetéket – élete munkája árán.

Nyugdíjrendszer

– A havi nyugdíjba beépítik a 13. havi nyugdíjat. A tervezett intézkedés alapján a későbbiekben a 13. havi nyugdíjra senki nem lesz jogosult.

– 2016-tól, nyolc év alatt, a jelenlegi 62-ről fokozatosan 65 évre emelnék a nyugdíjkorhatárt.

Szociális ellátás

– 2010. január elsejére létrehozna az államkincstárban egy mechanizmust, amely valamennyi állampolgárról számon tartja: mennyi támogatást kapott szociális célból és milyen okból. Ezt az intézkedést azonban hamarabb kellett volna bevezetni, ezzel elkerülhető lett volna, hogy a rá nem szoruló is kedvezményeket kapjanak, mint például a minimálbérben bejelentett vállalkozók, akiknek tényleges jövedelme lényegesen magasabb az átlagosnál.

– Adóalapot növelő, de nem adózó jövedelem lesz a családi pótlék, ami azt jelenti, hogy amennyiben a családi pótlékkal növelt jövedelem az alsó határt (a tervezet szerint 3 millió forintot) meghaladja, akkor magasabb kulccsal adózik.

A 14 és 18 év közötti gyermekek után járó ellátás képzési támogatássá alakul, vagyis ha a gyerek nem jár iskolába, akkor a támogatás sem jár.

– A gyed továbbra is legfeljebb két évig lesz adható, de a gyed folyósításának a feltétele hat hónap helyett egy év munkaviszony lesz. Aki pedig például egy évig dolgozott a szülés előtt, annak a későbbiekben csupán egy évig járna a gyed.

Gazdaságpolitika

– Nemcsak a tudásalapú ágazatokra – mint az informatika, a kutatás – adnának támogatást, hanem olyan ágazatokra is, amelyek sok embert tudnak foglalkoztatni, ilyen például a mezőgazdaság.

– A bankokat a „jog erejével” kényszerítenék rá arra, hogy ne hárítsanak át minden terhet az ügyfeleikre.

– Tárgyalnak a nagy magyarországi áruházláncokkal, hogy azok legalább 80 százalékban magyar eredetű árut értékesítsenek.

– Javaslataik között szerepel a paksi atomerőmű kapacitásának megkétszerezése, s több támogatás jutna a megújuló energiaforrások és a biomassza előállítására is.

Közös gondolkodás

Az ezredforduló évtizedében lezajlott rendszerváltás a társadalmi átlagot meghaladó mértékben rendítette meg az Ózdon és térségében élő lakónépesség szociális biztonságát, egzisztenciális jövőképét, munkaerő-piaci perspektíváit.

A rendszerváltás után bekövetkezett társadalmi-gazdasági változások hatásait az országban elsőként az itt élők ezrei érezhették meg. Emberi sorsokat zárt, zár béklyóba az állástalanság. A munkahelyek megszűnése drámai gyorsasággal, több ezres nagyságrendben következett be, szinte egyik évről a másikra. Az észak-borsodi város negyvenezres és a kistérség mintegy harmincezres lakónépessége rendkívül nehéz időszakot élt át ezekben az években, mind egzisztenciálisan, mind morálisan. A korábban tizennégyezer embernek megélhetést nyújtó kohászat, a mintegy ötezer főt foglalkoztató bányászat, valamint a közel kétezer munkahelyet biztosító termelőszövetkezeti szektor a kapcsolódó intézményhálózatokkal együtt globálisan és strukturálisan is lefedte a munkaerő-piaci kereslet-kínálat viszonyrendszerét. Ez az egyensúlyi helyzet az 1990-es évek elején a korábban húzóágazatnak számító nehézipar leépülésével felborult. Ezek kerültek az utcára, volt egy időszak, amikor tartósan húsz százalék fölött volt a munkanélkülségi ráta.

Térségi sajátosságként tevéte a bajokat a nagyszámú roma munkavállaló kilátástalan sorsa. A nehézipari munkahelyek alacsony kva-

lifikációs igény szintje révén a konjunktúra éveiben még tömegesen telepedett le a régióban ez az alacsony képzettségű, segéd- és betanított munkásokból álló munkaerő-állomány, amely az átállás igényküszöbének azonban már nem tudott megfelelni. A regisztrált munkanélküliek között kezdetben harminc, később negyven százalék volt az arányuk, ez napjainkra már közel ötven százalékra emelkedett. Az alacsonyan képzett – többségében cigány származású – munkanélkülivé váló személyek nem voltak képesek a változó igényekhez igazodni, s az évek múltával egyre többen estek közülük a tartós munkanélküliség csapdájába.

A gondok hovatovább, napjainkban már a huszonnegyedik órába torkollottak, mert közel két évtizeddel a rendszerváltás után – egyre szemmel láthatóbban – megjelent a romák között a második generációs munkanélküliség. Az apa és fia együtt állnak sorba segélyért. Ebben a helyzetben már nem elégségesek a hagyományos eszközrendszerek, kezelési módok. Célirányos programok, atipikus megközelítések válnak egyre sürgetőbbé. Mondhatni úgy is, hogy olyan komplex, felzárkózást elősegítő, gyorsító eszközrendszerekre van szükség, amelyek elkezdődnek a gyermekkorban, s folytatódnak a munkaerőpi-

acra való belépés előkészítésének különböző stádiumaival.

Az újrakezdés mindig nagyon nehéz, a döntéshozók felelőssége nagy, nincsenek tehát könnyű helyzetben. A felemelkedés, a fejlődés érdekében közösen kell gondolkodnia az önkormányzatnak, a vállalkozóknak és a civil szervezeteknek. Összefogó ötletek, programok alapján szükséges fejleszteni, hiszen az ózdiaknál senki nem tudja jobban, hogy mit érdemes csinálni. A helyi, életképes ötleteket kell megvalósítani, az ehhez

biztosított területfejlesztési-támogatási lehetőségek segítségével. Kiemelt esélyt érdemel ez a város, lobbizni kell érte minden szinten! Mert súlyos árat fizetett a nagy létszámleépítésekért, amelynek utórezgése még ma is érezhető.

Új és új munkahelyek keltenek, hogy az értéktérítő tevékenység segítse a helyben lakó emberek életét. A stabilabb jövőkép kialakítása érdekében érdemes közösen gondolkodni és cselekedni.

Józsa Zoltán

**Emberi sorsokat zár béklyóba az állástalanság.
Illusztráció: LD archívum**

Trónszéket farag a pápának

Rostás Árpád vándorasztalos

Azt mondják róla, és ő is így nevezi magát: vándorasztalos. Járja az országot, de külföldi kastélyokba, még a versailles-iba is eljutott, és ahol dolgozik, ott visszatér az élet és a szépség a színét vesztett bútorokba, kidobásra ítélt ajtókbá, korhadt ablakkeretekbe, parkettákba. Mesterének vallja *Michelangelót* és *Leonardót* meg az öreg asztalosokat, akik elfogadták tanítványul.

Dől belőle a szó. Az autóban kezébe fogja a kismagnót és mesél. Egy óra, míg Marcaliból, ahol lakik, a kaposvári műhelyig érünk. Közben megnézzük a gyönyörű Stühmer cukrászda almazöld bútorait, ő restaurálta, vagy inkább mentette meg őket.

– Kávét a hölgyeknek? Kis süteményt? – kérdezi, pedig előtte már megebédeltetett minket. Látom, hogy gondosan eltervezte a vele töltött napunkat, minél többet akar elmondani és megmutatni.

Persze, hogy a Lépcsőnél kezdünk Marcaliban. A kórháznak otthont adó egykori Széchenyi-kúria íves, faragásos

lépcsőjénél, amely vízvázlatzó az életében, hatalmas munka. De nem csak öröm volt benne.

– Úgy képzeljék el, hogy szerkezetileg ez az egész egyben van! – mutatja már a helyszínen. – **Rumányi János** munkája 1880-ból, megtaláltam az üzenetét a lépcső alatti burkolatban. Azt írta: „Az utókornak készítem, becsüljétek meg.” Én is szoktam üzenetet hagyni mindig. Hol egy versemet, hol valami mást. Hogy ebbe mit? Azt, hogy „Az Úr dicsőítse meg ezt a munkát.” Pedig mennyi bajom volt belőle! Nem akarták nekem adni, mert ugye nincs restaurátori papírom, csak alvállalkozó lehettem itt is, mint mindenhol. Csakhogy az alvállalkozó harmadannyi pénzért dolgozik. Itt meg még annyiért se. A végén a házat kellett eladni, hogy az embereimet kifizessem. A kórház, a műemlékhivatal, az önkormányzat mutogatott egymásra. Mert mindig mindenhol a papír számít! Pedig hányszor látom, hogy akiknek megvan a papírjuk, purhabbal töltik ki a hiányzó részt, bútorlapot raknak fel meg MDF-lapot! Gyalulni, esztergálni nem tudnak, és kidobnak olyan kincseket, amelyeket én meg tudok menteni. Mert nem kicserélni meg pótolni kell, hanem menteni! Emlékszem, mennyit törtem a fejem, hogy szedjem szét ezt a lépcsőt. Éjfélkor leültem ide a földre, szembe vele, néztem és imádkoztam. Gondolkodtam, hogy ha én készíteném újonnan, vajon hogyan csinálnám. És akkor jött egy hang: „Árpád, ott egy csavar!” Odamentem, ott volt a csavar, kivettem, és szét-szedtem a lépcsőt. Olvastam én restaurálási szakkönyveket eleget. A fele sem igaz annak, ami bennük van! Kipróbáltam már szinte mindent, csak a kutatásba, kísérletezésbe vagy húszmillió forintom van!

Remete a múzeumban

Erről a lépcsőről, pontosabban **Rostás Árpád** kálváriájáról szól **Gyarmathy Livia** szemledíjas dokumentumfilmje: A lépcső. Arról, milyen nehéz boldogulni egy olyan fiatalembernek, akinek tudása, szorgalma és ambíciója is van, de szakrestaurátori bizonyítványa nincsen. Ráadásul cigány... Olyan ő a hivatalos restaurátorok mellett, mint a fitoterapeuta az orvosok között.

– Állami gondozásban nőttem fel, de jobb, hogy így lett, mert talán már rég elzüllöttem volna, lopnék, csálnék. De ott

Nágocson, ahol legtovább voltam, a nevelőtanár egyszer elvitt minket a templomba. Rácsodálkoztam a sok szépségre, és befogadtam az Istent a szívembe. Már akkor tudtam, hogy én is ilyen szépségeket akarok létrehozni. Alkotni akarok! Alkotni, ez a célom. Asztalosnak tanultam, hintó- és orgonakészítő akartam lenni először, de másként alakult. Igaz, hintót készítettem később, cigányvajda vitte benne a lányát a lakodalomra. Az biztos, énbennem a tanulás iránti vágy nagyon erős volt mindig. Pedig az intézet után munkásszállón laktam, esetleg azok az öreg mesterek, akikhez tanulni mentem, megengedték, hogy a műhelyben aludjak, a gyalupadon. Máskor kukoricásban, lépcsőházban... Az öregek, amikor megkerestem őket, hogy tanítsanak, először nem akartak, de addig mentem, míg oda nem engedtek maguk mellé. Negyedik lettem az országos szakmunkásversenyen, láthatták, hogy tudok valamit. De már az első nap az iskolában, amikor fűrészelni, gyalulni, csapolni kellett, az én darabom szebb lett, mint a mesteré. Maga mellé is vett gyorsan. Később sem jártam a többiekkel diszkóba, kocsnába, inkább múzeumba mentem, olvastam a művészettörténeti könyveket, már akkor **Michelangelo, Leonardo, Tiziano, Rembrandt** voltak a mindeneim. Úgy éltem, mint egy remete, elmondhatom.

– **Mikor lett otthona?** – kérdezem, de azt feleli rövid tűnődés után, hogy tulajdonképpen most sincs. Van persze lakása, családja, igaz, elvált, mert ahhoz, ahogyan ő akar élni, alkalmazkodni nem lehet. Nagylánya Pesten tanul, a fiát úgy nevezte el: Michelangelo.

Parfüm, pálinka, trágyalé

Megy, ahová hívják, sokszor éjszaka is dolgozik, gyakran a műhelyben alszik, leteríti a matracot a fűrészpörba, a vaskályha mellé. Éjjelente néha medítál, mert mindig akad valami, a marcali lépcső szétszedéséhez hasonló gondja.

– Ha valami kérdés nem hagy nyugodni, akkor a legváratlanabb helyről jön a megoldás. Megyek jobbra-balra, megiszom négy-öt kávét, akkor is egy kávézóban ültem, gyötörtem magam valamin, amikor bejött egy gyönyörű nő, csak szívtam be az illatát. „Megvan!” – kaptam a fejemhez, és attól kezdve teszek parfümöt mindegyik bútorbá. Igaz, azt még ki kellett hozzá találnom, hogyan maradjon meg benne az illat, de kitaláltam. Feküdtem, és egy hang azt mondta: „*Árpád, főzd meg!*” Így is tettem. Felmelegítem a parfümöt, gyantával viszem fel a politúrba, meg persze hozzáteszem a magam vegyszereit.

Az ő vegyszerei! Egy részük olyan, amelyet egy magunkfajta laikus is képzel. Üvegben van és címke áll rajta. De a többi! Pálinka, almalé, tojás, trágyalé, fokhagymából és hagymából meg még valamiből – ami titok! – kevert páclé! És! Reggeli vizelet... Bizony! A marcali lépcső pácolásához is szállította a sört a munkásoknak, a másnap reggeli eredmény pedig méregtelenítés az emberi szervezetnek, és méreg a lépcső faanyagában megtelepedni kívánó baktériumoknak. Ilyenekkel is dolgozik, hiszen a régi öregek ezeket használták. Van olyan maga keverte anyag, amelyik rétegenként szedi le a festéket. Tisztításban verhetetlen, politúrozásban utolérhetetlen.

Amikor a versailles-i kiskastélyban... kezdi a történetet, mert dolgozott ott. Valamiért nem a papírajaira voltak kíváncsiak, hanem arra, képes-e gépek használata nélkül, csak a két kezével pótolni egy húsz négyzetméternyi hiányt az intarziás parkettából. Képes volt. Azután bízták rá **XIV. Lajos** konzolasztalkájának felújítását, pótlását. Nyelveket nemigen beszél,

de ért a fa nyelvén, az a legfontosabb. A kulcsmondat, amit a megrendelőnek mond: „*No problem.*” Így. Nála a garancia is igen egyszerű: „ameddig él”. Kint előre kifizették, a pénzt itt hagyta a családjának.

– Vittek ott engem kastélyról kastélyra, összesen három évig éltem kint. Voltam Németországban, Angliában, Franciaországban. Akkor jöttem haza, amikor hat méter magasról leestem a létráról. De az Úrnak terve volt velem, mert csak a bal csuklóm tört el, és a fogam tört ki. Amúgy is hazakészültem addigra, mert itthon akartam megmutatni, mit tudok. De most megint arra jutottam, hogy kimennék, mert itthon mindig ugyanazokba a falakba ütközöm. Hogy mire vágyom? Hát például, ha valaki azt mondaná: „*Árpád, itt ez a kastély, tervezd meg, rendezd be, oldd meg.*” Ablakok, ajtó, lépcső, faburkolat, bútorok, díszítőfestés, minden! Na, az igen, az feladat! Szeretek én bútort restaurálni, de már többre vágyom. Tudja, hogy ha egy bútor kész, az nevet? Nevet, bizony! De ha én azt beviszem a műhelybe, akkor egy hétig csak nézem. Jegyzetelek, beszélek hozzá. Megismerem. Ahogy a nagyobb munkáknál is a régi mesterektől kérek segítséget. Hogy méltó legyenek.

Jézus is ács volt

Ahogy mesél a munkáiról, úgy tűnik, sokszor amolyan végső megoldás ő. Ha valamire senkinek sincs ötlete, ha senki sem tudja megmenteni, felújítani, letisztítani, akkor „*sóljunk a kis Rostásnak!*” És a kis Rostás megoldja.

Így mentette meg a Batthyány-kastély kétszáz éves lépcsőjét Szombathelyen, vagy Székesfehérvárott a Hiemer-ház ajtóit, ablakait és a lépcsőt. Ott azt mondták neki, lehetetlen, ne is kezdjen hozzá, mire megmérgeződött, és ingyen ajánlotta fel a városnak a munkát. Keze nyomát őrzi többek között még a Lido Kaszinó, a kőbányai és a Dohány utcai zsinagóga, az Országház ülésterme, a Német-Magyar Andrássy Egyetem Kossuth-ajtaja és tükörtermének mennyezete, az MTA neoreneszánsz faburkolata.

Műhelyében régi ökölvívó társai dolgoznak vele, akik elfogadják: a falra nem kerülhetnek nők képei, munka közben nincs zene, rádió. Csak munka van. A tévét sem szereti, mert szerinte tele van olyan emberrel, akik az asztalról felvenni akarnak, és nem letenni oda. Benne óriási a bizonyítási vágy, nem is csoda.

– Ha állok a villamosmegállóban, tíz emberből kilenc a táskájához kap, főleg a fiatalok. Írtam én tanulmányt is a cigányságról, mert nagyon el van rontva ez a dolog. Ezerkét-száz milliórdot költöttek rájuk tizenhat év alatt, de hol az a pénz?! A segély csak feszültséget kelt. Kap egy cigány hatvanezret, más meg annyiért dolgozik. Munka kellene, nem segély! Régen a cigányok jó hírszerzők voltak, kovácsok, szegkovácsok, járták a falvakat, fát vágtak, kereskedtek. Valahogy erre a vonalra kellene visszatalálni! Szakmunkásokat kellene képezni, de a lényeg a munka. Nem a segély!

Negyvenhat éves. Most a pápának készít három trónszéket, erős szlavón tölgyből.

– Nem véletlen, hogy **Jézus** is ács volt, én azt mondom. Biztos szépen dolgozott. Ha meghalok, azt akarom, hogy tegyék mellém a Bibliát, a vésőmet, a gyalumat, ceruzát, colostokot. Ezeket, és más semmit. Hogy majd odaát is dolgozni tudjak.

Hulej Emese
Nők lapja

Esélyt kell adni a szegényeknek

Fontos, hogy visszatérjen a családok közé az Isten szeretete

Az Ózdon élő Balogh István 1987-ben részt vett az Ózd Régió Független Cigány Szervezet megalapításában, majd az Ózdi Romák Egyesült Szervezetében vállalt szerepet. 1994-től tagja a helyi cigány kisebbségi önkormányzatnak, az országos cigány szervezetek képviselői pedig a területfejlesztési bizottságba delegálták.

Több mint 39 év szolgálati idő letöltése után vonult nyugdíjba 2002-ben. Munkaviszonya jelentős részét a volt Ózdi Kohászati Üzemek Rúd-Drót-Hengermű gyáregységénél töltötte le, melegüzemi munkahelyen. 1998-tól a General Electric ózdi üzeménél területi vezetőként, majd anyaggazdálkodási adminisztrátorként tevékenykedett. Az 1998–2002 közötti időszakban a települési önkormányzat lakásügyi bizottságának tagjaként tevékenykedett.

A kisebbségi önkormányzatnál az elnökhelyettesi pozíciót 2003 áprilisától 2005 júniusáig töltötte be, ekkor lemondott a tisztségről, mert egyéb közéleti elfoglaltságai mellett 2005. április 15-től az országos szervezettségű Magyarországi Demokratikus Cigányok „Humán” Szervezete (MCDHSZ) országos alelnöke lett.

– Munkahely, munka kell az embereknek, mert a szegénység nem ismer határokat. Az állampolgárok különböző problémákkal keresnek meg bennünket az ügyfélfogadási napokon a kisebbségi önkormányzat irodájában. Roma és magyar

Balogh István Kisebbségi képviselő, a Magyarországi Demokratikus Cigányok „Humán” Szervezetének alelnöke

emberek egyaránt. Természetesen mindenkit meghallgatunk, s a lehetőségeinkhez mérten próbálunk is segíteni. Ha van munkahely, akkor van létbiztonság, így az emberek fizetni tudják a közüzemi számlákat, lehet iskoláztatni a gyerekeket. De ha nincs jövedelem, akkor jönnek a nehézségek. Sok családban, ahol gyermek van, a minimálbéres jöve-

delmek kevésnek bizonyulnak ahhoz, hogy a család biztonságban tudja érezni magát. Emelkednek az árak, a közüzemi szolgáltatások díjai, a jövedelmek növekedése viszont nem arányos a drágulásokkal. Ózdról is nagyon sokan elmennek máshová dolgozni. Mert nem igaz, hogy a romák nem akarnak dolgozni. Hiszen elmennek dolgozni Buda-

pestre, az ország bármelyik területére, azért, hogy a család megélhetése biztosítva legyen. Nem mindenki szakképzett azonban, ezért hívnám fel a fiatalok figyelmét, hogy ragadjanak meg minden lehetőséget a tanulásra. Az első számú kitörési pont az, hogy jó szakma, több szakma legyen a kezükben, de fontos az idegen nyelv ismerete is – kezdte a beszélgetést Balogh István.

– **Mi a „Humán” Szervezet működésének alapvető célja?**

– A Magyarországi Demokratikus Cigányok „Humán” Szervezete a magyarországi cigányság társadalmi, gazdasági, szociális és kulturális céljainak megvalósításáért alakult 1993-ban. Alapvető célja, hogy feltárja és a közvélemény előtt tudatosítsa a cigány lakosság helyzetét és kiszolgáltatottságát. Megvalósítsa a foglalkoztatottság teljesebbé tételét, valamint változást idézzon elő a cigányság életvitelében, műveltségében. Szeretnénk az oktatás, a munkahelyteremtés lehetőségét megmutatni a roma emberek számára. Tudjuk azonban, hogy mindennek feltétele a szakképzett munkaerő. Pozitív példaként em-

líthetem, hogy az MCDHSZ gazdasági, vállalkozási tevékenységet folytat építőipari és mezőgazdasági területeken. Szeretném, ha az emberek rádöbbenének, hogy a romák felemelkedése, valamint a társadalmi egyenlőtlenségek kiegyensúlyozása nélkül Magyarország nem lesz képes a fejlődésre. A magyar nép csak együtt képes arra, hogy elérjünk egy olyan szintet, amely megfelel az európai léptéknek is. Azt mondom, hogy ne szégyelljük azt, hogy cigánynak születünk, hiszen büszkék lehetünk, hogy magyar állampolgárok vagyunk. Mi nem rombolni, hanem építeni akarjuk ezt az országot. A társadalmi béke megőrzése nagyon fontos, ezért a cigány és nem cigány emberek jogai és kötelességei azonos módon kell, hogy érvényesüljenek.

– Hogyan látja Ön a gazdasági és társadalmi válság nyomán kialakult kritikus helyzetet?

– Nagyon szomorú vagyok, mert nagy számban szűnnek meg munkahelyek. Létebizonytalanságban élnek emberek, családok. Szocialista kormányzat – szociálisan teszi tönkre a családokat. Én már az 1990-es évek derekán megmondtam, hogy ez be fog következni. Akik új lakást építettek vagy vettek banki kölcsönökből, azoknak szinte 70-80 százalékától el-

veszik a házat, mert nem tudják fizetni a részleteket. Hová mennek lakni? Albérletbe, rokonhoz vagy hajléktalanok lesznek. A nagy multcégek betelepültek Magyarországra, tíz évre megkapták az adómentességet, és a munkavállalókat keményen, minimálbérért dolgoztatják, most pedig négynapos munkahetet vezetnek be még nagyobb szorításként. A tartós betegek, akik állandó gyógyszeres kezelésben részesülnek, folyamatos rettegésben élnek, hogy ki tudja-e váltani a gyógyszerüket, mert sok kedvezményt megszüntettek.

– Mi a véleménye a romákkal kapcsolatosan kialakult rossz közhangulatról?

– Soknak tűnik a bűnözés, de én azt mondom, hogy nemcsak a romákkal van mindig és tömegével probléma, csak jobban felfűjják az ügyeket. Én magyar állampolgár vagyok, és rám is a Magyarországon érvényben lévő törvények vonatkoznak. Nincsen semmiféle kedvezmény a roma származású bűnösöknek. Azt hiszem, hogy ez a statisztika rohamosan fog emelkedni, ha a kormányzat nem változtat sürgősen a döntéseiben nagy számú munkahelyek létrehozásáról.

Természetesen a tisztességes munkáért tisztességes bért kell fizetni, hogy az em-

berek tudják fizetni a közüzemi számláikat, tartozásaikat, valamint képesek legyenek a megélhetésüket biztosítani.

– Hogyan tudnak a romák ebből a helyzetből kitörni?

– Elsősorban a gyermekeknek komolyan kell venniük az életpályát, az iskolát, de a családoknak is meg kell tenniük mindent, hogy a gyermek kiemelkedő képzéshez jusson. Mert akkor leszünk büszké, ha minél több roma értelmiségi fiatal kerül a vezető állásokba, hivatalokba, minisztériumokba. Nagyon fontos, hogy legyen munkahelye, jövedelme, lakhatása, egészsége. Fontos, hogy visszatérjen a családok közé az Isten szeretete, amely megmutatja a helyes utat, s hogy a Tízparancsolat törvénye erősebb legyen minden más politikai befolyástól. Jobban kell tisztelni és nem becsapni egymást, nem hazudni, lopni, betörni, embert ölni. Figyelni kell egymásra, segíteni a bajba jutott embereken, nem pedig belökni őket a sárba. Esélyt kell adni a szegényeknek és az éhezőknek, hogy élhessenek és felemelkedhessenek a jobb életre. Ha egy emberen segítettem, aki elvégezte a főiskolát, akkor már tettem valamit életemben.

– Mi a határ menti együttműködés tartalmi lényege?

– Ózdnak 1995 óta van kapcsolata szlovákiai roma

szervezetekkel, s a kapcsolatok elmélyítését együttműködési megállapodások és személyes találkozások is erősítik. Elnökhelyettesként a határ menti kapcsolatokért feleltem, de jelenleg is tartom a kapcsolatot a szlovákiai roma szervezetekkel. Közismert, hogy a szlovákiai romák szociális, foglalkoztatási helyzete hasonló az északmagyarországi cigányság helyzetéhez. Szlovákiában nem működnek kisebbségi önkormányzatok, ezért mi érdekképviselői tapasztalatokkal tudjuk segíteni szlovákiai roma testvéreinket. Kölsőnösen meghívjuk egymást a kulturális és sportrendezvényekre, falunapra, közéleti képzésekre. Torna, Kálosa, Csoltó és Rimaszombat településekkel van állandó gyümölcsöző együttműködési kapcsolatunk. Bizony ott sem könnyű, mert kettős hátrányban, magyar-roma kettős kisebbségben vannak. De azért mégis másabb a közfelfogás, mert jobban tisztelik egymást a magyar, szlovák és roma emberek. A szlovákiai tapasztalatok azt bizonyítják, hogy helyben és közelben munkahelyek nincsenek, ezért a munkavállalók vagy távolabbi helyeken vállalnak munkát, vagy lakóhelyükön közhasznú foglalkoztatás keretében dolgoznak.

Józsa Zoltán

Az ózdi kistérség

Az ózdi térség ma az Országos Területfejlesztési Konceptió meghatározása szerint a „társadalmi-gazdasági szempontból elmaradott”, a „tartós munkanélküliséggel sújtott”, illetve az „ipari szerkezetátalakítás által érintett térségek” csoportjába egyaránt beletartozik, s ebben a minőségében kiemelt támogatásra jogosult.

Kiugróan magas a munkanélküliség, nagyarányú az elvándorlás, s jelentős a roma lakosság aránya. A városban a tanulók 52%-a hátrányos helyzetű vagy veszélyeztetett, az általános iskolások 35%-a roma. A térség egészét érinti például, hogy vissza kell fogni az elvándorlás folyamatát, meg kell tartani a fiatalokat és összességében is erősíteni kell a térség népességmegtartó erejét. A társadalmi problémák, a leszakadó rétegek újratermelődésének megakadályozása érdekében egyes hátrányos helyzetű tanulócsoporthoz segítése, valamint a kistérségi iskolák ellátási színvonalának, működési feltételeinek és szakmaiságának javítása szintén nagyrészt a közoktatásra háruló feladat.

Összességében úgy tűnik, Ózdot egyre inkább az újrakezdés városának tekinthetjük. A város magára találását jelzi a szaporodó kisebb és nagyobb üzemek talpra állása, a kissé csökkenő munkanélküliség.

Forrás: Új Pedagógiai Szemle 2001/11. szám

Bognár Mária – Imre Anna – Mezei István: A humán erőforrás-fejlesztés lehetőségei egy kistérségben

KÖZLEMÉNY

A „Lungo Drom” Országos Cigány Érdekvédelmi és Polgári Szövetség átérzi a magyar társadalomban egyre erőteljesebben megnyilvánuló feszültséget. Naponta szembesülünk azokkal a sokkoló hírekkel, amelyek a cigány-magyar együttélés ellehetetlenülésével fenyegetnek. Nem várhatjuk tétlenül, amíg etnikai összecsapásokba torkollik a helyzet.

A magyar cigányság a rendszerváltás legnagyobb vesztesei közé tartozik, nálunk a legsúlyosabb a munkanélküliség, a nyomor és a kétségbeesés. Az egyre mélyülő világválság még reménytelenebb szegénységbe taszíthat bennünket.

Együttműködésre szólítjuk a cigányság szervezeteit és a magyar társadalom felelősen gondolkodó részét. Ne tűrjük el, hogy a cigány-magyar viszony a politika játékszerévé váljon!

Azt akarjuk, hogy a törvény védje meg az ország polgárait, úgy a magyarokat, mint a cigányokat, a bűnöző kapja meg azt a büntetést, amit érdemel, akár cigány, akár magyar.

Azt akarjuk, hogy a törvények szavatolják az ország nyugalmát, minden eszközzel akadályozzák meg, hogy a mélyülő válság cigány-magyar konfliktusba torkolljon.

Több felelősséget, megértést várunk a média munkatársaitól, valós cselekvést követelünk a kormánytól.

Nem akarjuk, hogy bűnbakként kezeljenek minket, akik magyarok vagyunk, itt születünk, itt szeretnénk élni, itt próbálunk boldogulni, itt akarunk meghalni.

Összefogásra szólítjuk fel azokat a magyar állampolgárokat, akik átérzik a helyzet súlyosságát és tenni akarnak azért, hogy közös hazánkban együtt élhessünk.

Egy a hazánk, egy a sorsunk.

Szolnok, 2009. február 26.

Farkas Flórián
elnök

FELHÍVÁS

Tatárszentgyörgyön, a 2009. február 23-án történt tragédia során egy ötéves kisfiú és édesapja vesztette életét. Az eset során a család lakóháza és minden vagyona megsemmisült.

Kérjük, amennyiben lehetősége van rá, támogassa adományával az árván maradt családot.

Adományát az alábbi számlaszámra utalhatja:

Jakab Renáta, Tatárszentgyörgy
Örkényi Takarékszövetkezet Tatárszentgyörgyi Kirendeltsége
Számlaszám: 65500020-30038133-61000008

KÖZLEMÉNY

Kolompár Orbán, az Országos Cigány Önkormányzat elnöke megkereséssel fordult a Lungo Drom elnökéhez személyes egyeztetés tárgyában, melynek témája a magyarországi cigányságot a közelmúltban ért szóbeli és tetteges támadásokkal kapcsolatban közös álláspont kialakítása, valamint az aktuális politikai helyzet értékelése a hazai cigányság szemszögéből, külön hangsúllyal a 2009. évi európai parlamenti választásokra és a 2010. évi országgyűlési választásokra.

Mint ahogyan az a nyilvánosság számára ismert, a 2007. évi országos cigány önkormányzati választást a Lungo Drom nyerte meg. A kormányzat politikai döntéséből eredően azonban – balkáni és törvénytörő módon – Kolompár Orbánt helyezték az Országos Cigány Önkormányzat elnöki székébe. Kolompár időközben már rájött arra, hogy a kormányzat eszközként használta fel őt a cigánypolitika lezüllesztéséhez. E céljukat sajnos elérték, hiszen teljesen tönkretették a cigánypolitikát.

Ami Kolompár Orbán által kezdeményezett egyeztetés témaköreit illeti:

A „Lungo Drom” Országos Cigány Érdekvédelmi és Polgári Szövetség végzi a feladatát a magyarországi cigány lakosok sérelmére elkövetett jogsértések kezelésével kapcsolatban, így többek között például 2009. március 19-én személyes egyeztetést is folytatott az Országos Rendőr-főkapitánysággal, a megyei rendőr-főkapitányságokkal és az Országos Polgárőr Szövetséggel, az adott régiók helyi és területi cigány önkormányzati képviselői részvétele mellett, amely egyeztetésen Kolompár Orbán nem volt jelen.

Ami az európai parlamenti választást, s így Kolompár Orbán által a médiában közzétett kezdeményezést illeti, miszerint *Farkas Flóriánt*, a Lungo Drom elnökét jelöli listavezetőnek, visszautasítjuk, ugyanakkor szánalmas és nevetséges próbálkozásnak tartjuk. A Lungo Dromnak – így rajta keresztül a magyarországi cigányságnak – a Fidesz – Magyar Polgári Szövetséggel való megállapodása alapján van európai parlamenti képviselőjelöltje *Járóka Livia* személyében, aki a Fidesz-lista biztos bejutó hetedik helyét kapta.

A cigánypolitika jelenlegi helyzetén való változtatásnak kettő módját látja a Lungo Drom:

1. Kolompár lemond az Országos Cigány Önkormányzat elnöki tisztségéről és átadja azt egy szakmailag, politikailag és erkölcsileg is elfogadható személynek.
2. Kolompár kezdeményezi az Országos Cigány Önkormányzat felosztatását és a cigányok felhatalmazása, akarata alapján egy új törvényes, szakmai és morális alapon nyugvó Országos Cigány Önkormányzat alakulhat.

Szolnok, 2009. március 25.

A „Lungo Drom”
Országos Cigány Érdekvédelmi
és Polgári Szövetség nevében:

Farkas Flórián
elnök

Paramisza phenel ó phuro rom

Mesél az öreg cigány

A cigány népmese – 3. rész

Wuscher Anna összeállítása

Leggyakrabban azzal a meseproblémával találkozunk, hogy a cigányasszonynak nem lehet gyermeke. (Ez megtalálható a magyar mesékben is.) Ilyenkor az asszony szőlőszemet vagy borsot nyel, s megtörténik a csoda, várandós lesz. Vágyálom a gyerek, cigány gyerek nélkül nem tud élni. A lányszöktetés is gyakran azért történik, hogy a leendő férj meggyőződjön róla, hogy jövődöbeli felesége nem magtalan. Régen elzavarták a törzsből a magtalan asszonyt, akit Zalában paszkoncának neveznek.

A cigányember a mesében is bizalmatlan. A Csudatarisznya című mesében a cigány az Istentől kapott botot is kipróbálja először saját magán, majd a rajkókon, mielőtt ellátná vele az ellenség baját.

Nagyon sok mesében szerepel könyv. Analfabéta voltuk miatt tulajdonítanak misztikus erőt a könyvnek. A pap a templomban könyvek könyvének nevezi a Bibliát, s abból olvassa fel az evangéliumot. A bíró a bíróságon a törvénykönyvre hivatkozva közli az ítéletét.

A templomban könyvből énekelnek. A Csudabunda című mesében könyvből olvassák ki a várak helyét. Csoda-e, ha a vajda is a könyvből – a Bibliából – olvasta ki az ítéleteit?

Manapság megkopott a könyv becsülete. Az iskolás gyerekek sokszor nem vigyáznak a tankönyvekre, és mégsem lesz semmi bántódásuk. Az életben is azt tapasztalják, hogy legtöbbször nem a tanult ember gazdagodik meg.

A cigányoknak érdekes viszonyuk van a köztéri szobrokhoz. Mesékben arról beszélnek, hogy a gonosz

iszik, az vagy meghal, vagy szintén kővé válik.

A cigány erkölcsi értékek nem azonosak a környező népek erkölcsi értékeivel. A gyilkosság náluk is bűn – a mesében is. De ismerik a vérbosszút, például az Aranyhajú Cigány Ilona című mesében. A kisebb lopásokat nem ítélik el. Az istenes Lolocs című mesében Lolocs Kucskártól tanulja a

szegényes létfenntartáshoz szükséges dolgokat veszik el. Mesékben ezt is igyekeznek megmagyarázni: úgy állítják be, mint istencsapást. Valamelyik ősanyjuk – egyik mesében Veronika, másiban Vilma – Krisztus keresztire feszítéskor ellopta a negyedik szeget, ezért mondta rájuk Jézus azt az átkot, hogy mindig is lopásból kelljen megélniük. Ez a meselem lázadás a szegénység ellen és szégyen a nyomor miatt, amiből csak az egész társadalom segítségével tudnak kikecmeregni.

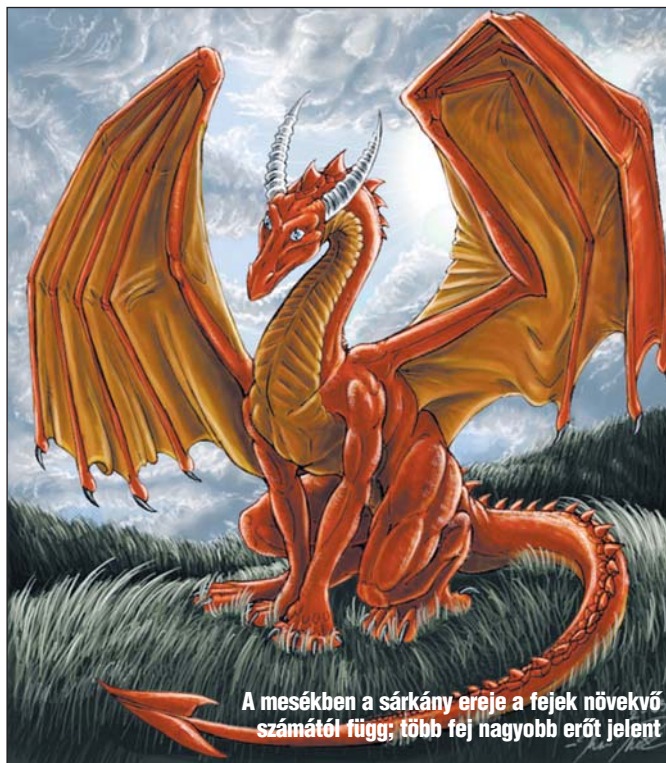
Csodás meseelemek

Mesékben a sárkány ereje a fejek növekvő számától függ. Több fej nagyobb erőt jelent.

Csodás elem, amikor a menekülő cigány után megnyílik a föld, hogy ne érhesse utol a gonosz. Más mesében a föld repedése elnyeli az ellenséget, például a boszorkányt.

A réteken látható boszorkánygyűrű védi a cigány legényt a boszorkányoktól, például a Pákász Szonatiko című mesében. Előfordul olyan is, amikor a boszorkánygyűrű a boszorkányt védi.

Az ördög később került a mesékbe, amikor valamilyest megismerték a vallás tanait. Ő a beng. A cigányok

A mesékben a sárkány ereje a fejek növekvő számától függ; több fej nagyobb erőt jelent

embert változtatták kővé, és tették ki csúfságnak az utcára. Ilyenkor a gonosz ember lovas szobor vagy szökőkút lett, amely állandóan okádja a vizet. Aki abból a vízből

lopás módját. A szegény cigány nem lop össze vagyont. Néhány almát, egy kis kenyeret, egy tyúkot. Néhány éve ezt megélhetési bűnözésnek nevezi a hatóság. Csak a

szerint ártalmatlan kis kellemetlenkedő, aki hol akadályt állít, hol segítőtársul szegődik a főhős mellé. Lakása van, amelyet a Pokolban kell keresni. Arról, hogy ez hol van, nincs semmi ismeretünk. Az ördög lakhat a folyton járó malomban is. A cigány mesékben az ördögnek legtöbbször két neve van, mint a nem cigányoknak, például Luci Feri vagy Bende Guszti.

A cigány mesélők kedvelik az eleven kardok emlegetését. A főhősnek ezek felett kell áthaladnia, de mindig sikerrel jár. Az eleven kardok a gonoszt kaszabolják össze.

Törpe a cigány mesékben nagyon ritkán szerepel. Talán egyedül Hincsek szakállút emlegetik.

Óriásra szavuk nincs. Ő a Bara Manusi, vagy a Fellegember; vagyis olyan magas, hogy a fellegekig ér.

Különleges meseelem a cigány mesékben az egérbunda, amelyet nem azért visel a cigánylány, hogy szép legyen, hanem azért, mert ráátkozták.

Hallottak Kháronról, de a mesélők szerint ennek így semmi értelme nincs, ezért mint Károlyt emlegetik.

A tengereket színük szerint különböztetik meg. A Fehér tenger vize tej, a Vörös tenger vize bor. Mindkettőt megissza egy-egy óriás, hogy a cigány legény száraz lábbal érjen a túlsó partra.

A magyar mesékben kacsalábon forog a kastély, a cigány mesékben kakaslábon. A cigány mesékben nincs lehetetlen: az ördög kutyává változik, az állatok emberi hangon beszélnek, a kígyók gyűlést tartanak, őrzik a kő alá rejtett kincset.

A cigány mesék megőrzik a babonákat. Hajszállal gyógyítanak, rontanak. A hajszállal megbénítja az állatokat, ha megérintik őket vele.

A boszorkány irigységből kicseréli a szép, egészséges gyermeket vízfejűre. Az ajtó-

ban keresztbe tett, vagy fordítva állított seprű megvédi a ház lakóit a rontástól.

A mesék egy része őrzi a halotti szokásokat, így a temetést és halottfelszedést. A mesében sári virággal gyógyítanak, amely a körmice és a latorkoldusfű közös neve. Attól függ, melyik mesélő melyik növényt ismeri.

Érdekes epizód a piros, kék, fehér lánggá válás és az ilyen formában való harc.

A cigány mesében a főhős lehajlítja a Göncölszekér rúdját, mely éppen szülei házáig ér. Az öregek azon sétálnak fel a Göncölszekérre, mely elrepíti őket fiukhoz, a királyi palotába. Aranyhidat építenek a királyi palota és a putri közé, hogy kedvükre sétálhassanak egyik helyről a másikra.

Találkozunk láthatatlanná tévő dolgokkal, például a Csudabunda című mesében a lányt édesanyja főköttője teszi láthatatlanná.

Egyes mesékben beszél a köpet vagy a vércsepp.

A trágyán talált lovat felébresztik, parázzsal megetetik, ettől táltos ló lesz. Hasonló a magyar meseelemhez, de a cigány lószertetete ezt jobban kiszínezi.

A cigányok meséikbe szóttek a falu régi urait, akiket úgy tiszteltek, de úgy is félttek tőlük, mint a félistektől. Így emlegetik a jegyzőt, a bírót, a papot, a kántort, a perzekutort, sőt a pakulárt is. Okuk volt a félelemre? Idézzük csak Gárdonyi Géza Október című írását! (Egy részét már más írásomban emlegettem.) Amikor az agyonfagyott cigányok megérkeznek a falu szélére, szeretnének megpihenni, de megjelenik a falu legkisebb rangú embere, a kisbíró.

„A kisbíró szétvetett lábbal áll. Mellével a botjára nehezedik, ami szerinte a hatalmat gyakorló méltóságnak állásmódja. A pipát hegyesen tartja a foga között, ami meg annak a jele, hogy a vajdát a

társadalmi lépcsőn egynehány fokkal maga alatt tudja.

A bajuszát otthon kihúzta viasszal; a kalapja hetykén csáléra áll.

– *Nem addig van az – magyarázza végigpeslantva a vajdát –, mert az a törvény, hogy ki hova való, ott lakjon...*”

„... És átvonul a rongyos, didergő karaván a falun. Meg sem állapodnak talán a másik faluig, ahol megint csak addig pihenhetnek, míg a kisbíró ki nem ballag a faluvégre...”

Néhány szót a cigány mesék borzalmairól

Ezek a borzalmak semmivel sem kegyetlenebbek, mint a magyar mesékben találhatók. Mindkettőben lefejezik a sárkányt. A magyar mesében forró vízzel öntik le a gonoszt, a boszorkányt, a farkast. („Forró vizet a kopasz-nak!”) A cigány mesében forró zsírral öntik le a boszorkányt. Magyar meséből átvett elem, hogy a boszorkányt megölik, felapritják és felfüstölik. A magyar mesében forró aranyat öntenek a boszorkány szájába, más mesében forró ólmot.

A nem cigány gyerekeket féltik a cigány borzalmaktól, mely összehasonlíthatatlanul kevesebb a magyar mesékben találhatóknál és az iskolában tanultaknál. Lássunk néhányat! Hittan órán tanulnak Káin és Ábel történetéről – testvérgyilkosság. Történelemórán anyag Vak Béla megvakítása, Koppány felnyegyelése, találkoznak királygyilkosságokkal, Bánk bán megöli Gertrudis királynét (valójában Péter ispán gyilkolja meg – A szerk.), Hunyadi Lászlót lefejezik, Dózsa Györgyöt vastrónon megégetik, az egri nők szurokkal öntik le a törököket. A gyerekek tanulnak a boszorkányüldözésekről, a tűzpróbáról, a boszorkányok máglyán való elégetéséről.

A cigány mesében olvashatunk arról, hogy Szűz Mária vérben fürdik. Párja a magyar Báthori Erzsébet, aki szűz lányok vérében fürdött. A nem cigány gyerekek mindenhol olvashatnak, tanulhatnak kegyetlenségekről. Csak a cigány meséktől kell óvni őket? Mi ez, ha nem megkülönböztetés?

Állandó kifejezések, kifejezésformák a cigány mesékben

Megették a fejemet.

Nem maradsz ökörmek.

Kitusakodok veled.

Tüköregyforma (az ikerpár).

Hét évekig volt távol.

Befogta a tél.

Útnak indította magát.

A szeme is megállt forgásában = a haja is égnek állt.

Poros volt a szeme (amikor álmos).

Szétmult = szertefoszlott.

Megbengázta = megbabonázta, ördögien megrontotta.

Farágiton fűrészelte a fát.

A magyar fiatal párt ásó, kapa választja el. A cigányt ásó, lapát.

Kese a szőke ember Zalában – az angol Yorkshire hússértés példájára.

Masina Nógrádban a tűzhely.

Tulpica = elvadult nőstény macska.

Pakulár = hegyi pásztor.

Helytelen magyarsággal használt kifejezések a mesékben

Viloja (viola)

Reberenda (reverenda)

Buzdogány (buzogány)

Pafámra = finomítani akarják a pofámra szót.

– vége –

Tanuljunk cigányul!

Új rovatunkban azoknak szeretnénk kedvezni, akik már elsajátították a cigány nyelv alapjait. Az alábbi gyakorlatok megoldásával gyakorolható az eddig elsajátított nyelvtudás. Észrevételeiket, javaslataikat Szerkesztőségünk címére várjuk.

Irányított fogalmazás

Fogalmazzon levelet az alábbi szempontok alapján!

**Barátja meghívta egy születésnapi bulira,
de ön nem tud elmenni.
Mondja le a meghívást!**

1. Mondja el, hogy bár nagyon készült erre az alkalomra, sajnos nem tud elmenni.
2. Mesélje el, hogy kisfia mostanában sokat betegeskedik, rendszeresen fáj a feje, magas a láza és időnként kiütései is vannak.
3. Ha az állapota javul, megpróbál elmenni, de ezt nem tartja valószínűnek.
4. Ígérje meg, hogy amint lehet, ellátogat hozzájuk.

Megoldás:

Muro Drago Amal!

Avilas tyo lil, soske zurales loshajlem. Loshav hoj mishto san, lasho si tyo sastyipe, thaj mishto hatyarestu pe tyi nyevi butyako than. Me chi som mishto ke but gindura sima, vi khere, thaj vi pe muri butyako than.

Iskiris, hoj pala jekh kurko avla tyo rakhadyipesko dyes. Vi me zhanav, chi bisterdem hoj kana si tyo rakhadyipesko dyes.

Loshav, hoj bute amalen akhardan pe kado baro dyes, thaj keres lenge ratyako xaben, pala kodo khelen, thaj mishto hatyarena tumen.

Naisarav tuke, kaj akhardan vi man, zurales azhukarós tyo rakhadyipesko dyes, de chi zhanav te zhav. Mangav tut na xolyajve pe mande.

Muro shavoro akanak butivar si nasvalo, but dukhal lesko shero, baro si lesko truposko tatyipe thaj si kana avri aven pe leste cine xurdimatura.

Muro shavo maj mishto te avla, zumavav te zhav pe tyo rakhadyipesko dyes, de chi patyav hoj kede avla.

Patya mange, sar zhanav me zhav tumende te dikavtu.

Me te na avó kothe vi atunchi hatyarentume mishto, thaj te trailtut o Del bute bersehende sastyimasa, zorasa, baxtyasa. Tyo vortako Tom,

Iskirisardem muro lil ande Kalocha, 2005. március 14.

* * *

**Az újságban babysittert keresnek két cigány kislány mellé.
Jelentkezzen az álláshirdetésre!**

1. Utaljon levelében az álláshirdetésre, amit az újságban olvasott.
2. Mondja el, miért van szüksége erre az állásra (egyetemi hallgató, és a nyelvtanulás mellett szeretne egy kis zsebpénzt keresni).
3. Meséljen a tapasztalatairól (kistestvérére szokott vigyázni).
4. Mondja el, hogy Ön szerint miért lenne alkalmas erre a munkára.

Megoldás:

Drago Kardos familia!

Ando nyevipe ginadem, hovy zhuvlya roden pasha tumare cine sheja, te losarel pe lende. Me bish thaj duje beshengi sim, najma rom, kathe ande Peshta beshav, thaj kathe sityuvav pej opruni shkola. Me kasavi sim sar ando nyevipe tele iskirisardine.

Mange zurales trubulas kadi butyi, ke lashe avnas le love hoj te potyinar muro sityipe. Vi anda kodi trubulma kadi butyi, ke kaj muri hertija trubulma shibako egzameno anda romanyi shib thaj sar losaros pe tumare sheja vi me zhanos te sityuvav e romanyi shib.

Sityilem te lav sama pe cine shavora, ke vi mura phenya si duj cine sheja, trine thaj panzhe bershenge-j, thaj me lav sama pe lende kana lenga da butyi si. Khelavma lenca, ginavav lenge, dikhav lenca paramicha, thaj kana dikhav hoj lindrale-j, sovlyaravle.

Me kodi gindyisarav, hoj lashi avos pe kadi butyi tumenge, ke kamav le shavoren, thaj mishto hatyaravma lenca (haj vi von manca).

Kamos hoj man te losaren avri pasha tumare sheja. Azhukarav tumaro akharipe.

Chinstinipesa: Nagy Ludmilla

Iskirisardem muro lil ande Peshta, 2005. március 16.

Szövegértelmezés

Olvassa el a szöveget, és válaszoljon a lenti kérdésekre!

Középfok

Ande ungriko them si jekh cino gav, lesko anav Batya si. Kathe karing duj miji zhene beshen, vi gazhe thaj vi roma. Le manusha pachasa train jekhavresa. Jekh gazhi thaj jekh romnyi amalici si jekhavresa. E gazhi Selenc bushol, la romnyako anav Andyel si. Baro foro sas kurke lende. Maladyon kothe le duj zhuvlya, thaj zurales loshan jekhavreske. Phenel e gazhi la romnyake: „So si ty a shasa, sar trail? Ke sar romeste gelas chi asundom pala late khanchi?”. Ó, muri amalica, muri shej mishto gelas romeste. Lako rom sogodi kinel lake, akanak sas lako rakhadyipesko dyes, thaj kindas lake jekh sukar, baro lolo vurdon. Thaj pe bare dyesa, pe krechuno, pe patradyi, vaj pe lako anavesko dyes somnakaja kinel lake. Lako rom zurales lasho si karing late, thaj kade kamella, hoj vi lako deteharako xaben ando pato ingrelles lake. Mishto trail muri shej, nais devleske. Mishto gelas romeste.

Palpale pushel vi romyni. Phenel la gazhake: „Thaj tyiro shavo, sar trail, mishto trail peska romnyasa?”. Ó, muri amalica, chi na push, muro sahvo na mishto trail, na lasha romnya losardas. Sogodi kinel peska romnyake, de lake naj lasho. Akanak kindas peska romnyake pe lako rakhadyipesko dyes jekh shukar, baro, lolo vurdon. Thaj kana bare dyesa si, krechuno, patradyi, vaj lako anavesko dyesa si kinel lake somnakaj. Lake chi kado naj lasho. Akanak kodo kamel, hoj detehara, kana opre ustyel andre te ingrel lake lako deteharako xaben. No so phenes pe kado? Ó, muro shavo naj baxtalo, chi las lasha romnya. Naj les lasho trajó.

E romyni zurales sunulas peska amalica, thaj phenel lake: „amare shavoren jekh trajó si, feri e jekh baxtales, o kaver bibaxtales trail, thaj naj sa jekh hoj savo rig dikhas, kon lel vaj kon del, thaj xasajvel o kamipe, so chi zhanel khonyik avri te potyinel peske lovenca.”

Kérdések:

1. Hol él a két nő, és kik ők?
2. Mikor és hol találkoznak?
3. Hogyan él a cigányasszony lánya?
4. Hogyan él a magyar asszony fia?
5. Mi veszik el?

1. Bátorán élnek, egy kis faluban. Az egyik magyar asszony, a neve Szelenc, a másik cigányasszony, a neve Angyél.
2. Vasárnap, a vásártan találkoznak.
3. Nagyon jól él, jól ment férjhez, szeret a férje.
4. Nem él jól, nem jó asszonyt választott, semmi se jó a feleségének.
5. A szeretet, amit pénzzel senki nem tud kifizetni.

Válaszok:

Készítette: Nagy Ludmilla

Fakereskedő Kis Kálmán király

Sáfár Sándor és Wuscher Anna gyűjtése - 3. rész

Mikor minden rendben volt, elindultak hazafelé. Már több nap és több éjszaka mentek a tengeren, amikor így szólt a tengerészkapitány Kálmánhoz:

– Felsőleges királyom! Megvett mindent, ami szükséges, de egy dologról megfeledkezett. Semmi ajándékot nem vett a felsőleges királynénak, pedig az asszonyok hogy örülnek, ha uruk messze földön sok munka közben is gondol rájuk.

– Hű! – kapott a fejéhez Kálmán. – Hogyan mehetett ez ki a fejemből, amikor egész idő alatt otthon jártak a gondolataim. Ugyan mit vehetnék most már? A tengerből csak nem halászhatok ki valamit, ami tetszene neki.

– A tengerből ugyan nem, de látja azt a közeli szigetet? – mutatott napkelet felé a kapitány.

– Látom.

– Mit lát a szigeten?

– Semmit – válaszolta röviden Kálmán.

– Itt van egy távcső, vizsgálódjon egy kicsit jobban körül a szigeten.

– Nézze, kapitány, vizsgálhatom én napkeltétől napestig, akkor sem látok mást, mint egy varjút.

– Hát ez az! Nem érti?

Odaevezek. Lője le azt a varjút, otthon kitömeti. Uri szokás. Tetszeni fog a feleségének, és meglátja, hogy nem bánja meg, mert ismerem a madarat. Ez szerencsét hoz a házhoz.

– Hát jó, kedves kapitányom. Köszönöm a tanácsodat.

A kapitány erre megállította a gályát. Fakereskedő Kis Kálmán már jól benn járt a szigeten, mert ment a varjú után, amely mindig beljebb és beljebb szállt. A kapitány egy ugrásra

48 kilométerre szalasztotta előre a gályát, gonosz módon otthagya a királyt. Nyugodtan evezett hazafelé a tengeren.

Szegény Fakereskedő Kis Kálmán egyedül maradt a szigeten. Messziről észrevette, hogy a gonosz kapitány be-

A gályából csak a kapitány lépett ki. Tőle kérdezte meg, hogy hol van a férje, mi történt vele. A gonosz tengerész azt hazudta, hogy az úton hazafelé az áruval megrakott gálya megbillent. Ő már csak későn vette észre, hogy Fakereskedő Kis Kálmán a tengerbe zuhant és megfulladt.

Mikor Ilonka ezt hallotta, haját tépte, jajveszékelt, földre vetette magát és úgy zokogott.

– Jaj, Kálmánkám! Jaj nekem, édes uram, mi lett veled, édes jó Kálmánkám?

A kapitány hallotta a királyasszony keserves jajgatását, hát elkezdte vigasztalni:

– Sose búsuljon, felsőleges királyasszony, majd csak lesz valahogy.

Utoljára aztán csak előhozakodott igazi tervével.

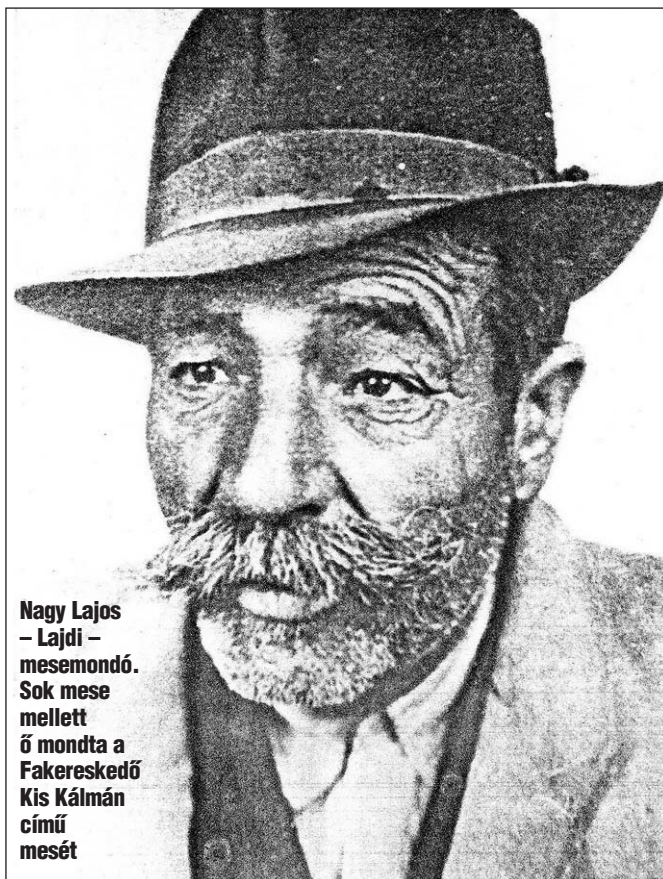
– Felsőleges királyasszony! Mondok én magának valamit. Ne búsuljon, ne bánkódjon tovább! Vagyok én olyan ember mindenkor, mint Fakereskedő Kis Kálmán volt, ha nem is vagyok király. Erőm, tehetségem mától kezdve a magáé. Legyen az én feleségem!

Ilonka hallani sem akart erről, csak folyton elveszett urát siratta. – Jaj, Kálmán-

kám! Jaj, kedves uram.

A gonosz kapitány azonban nem állt el tervétől. Folyton csak beszélt Ilonkának, aki szeretett volna már szabadulni tőle. Ilonka kénytelen volt valami biztatót mondani, hogy megkímélje magát az állandó zaklatásoktól. Így szólt:

– Én az uramat nagyon szerettem. Még most, halálában is szeretem. Nem a férjhez menésre, hanem gyászomra tudok gondolni most. Hét évig ne kér-

Nagy Lajos
– Lajdi –
mesemondó.
Sok mese
mellett
ő mondta a
Fakereskedő
Kis Kálmán
című
mesét

csapta. Legjobban azonban az fájt neki, hogy kedves feleségét, Ilonkát és testvérét, Amálikát nem láthatja többé. Nem volt remény a szabadulásra.

A tengerészkapitány egész házáig evezett. Ilonka már a parton várta a gályát. Mikor látta, hogy nem jelenik meg a fehér zászló, már tudta, hogy baj van, de nem akarta elhinni. Elkezdett ágyúztatni, de a fehér zászló még az ágyúszóra sem jelent meg.

dezzem tőlem semmit, mert az az idő is kevés ahhoz, hogy koromfeketében meggyászoljam.

A kapitány érthetett a határozott beszédből. Elköszönt.

Közben Fakereskedő Kis Kálmán szomorúan, kesergőn járkált a szigeten. Itt kell leélnie maradék életét magára hagyatottan. Körülnézett, hogy ismerkedjen a hellyel.

Egyszer csak észrevesz egy fűzfakunyhót. Szaladt sokáig. Erőt adott a reménység, hogy talán társra talál az elhagyott helyen. A kunyhót fűzfaveszszőből fonták. Ajtaja nyitva volt. Benéz, látja, hogy üres. Ahogy belép, jobban körülnéz, a félhomályban látja, hogy van néhány szükséges bútor, asztal, szék. Az asztal közepén észrevesz egy nagy cédulát. Fölveszi, látja, hogy tele van írva, de a kunyhóból ki kellett mennie a világosságra, hogy el tudja olvasni. Bizony még a könny is kicsordult a szeméből, amikor elolvasta az üzenetet attól az embertől, aki itt a szigeten elhagyatottan fejezte be életét.

Így a levél:

„Aki ezt írtam, ugyanolyan ember, vagy talán még különb is voltam, mint aki ezt olvassa. Mielőtt idekerültem, mindenki azt beszélte, hogy nálamnál különb embert nem lehet találni sem ezen, sem a másvilágon, de még Alsó- és Felső-Indiában sem. Az ördögök tulajdon édesanyja volt a paripám, azért tudtam bejárni a világot. Szerencsétlenségemre a banya iderepült velem erre a szigetre. Nem adtam fel a reményt. Kipányváztam a vén boszorkányt. Ő azonban egyszer, mikor elszenderedtem, elvágta a pánya kötelét és elrepült. Én aztán nem tudtam elszabadulni erről a szigetről, itt kellett elvesznem. Aki ezt a cédulát megtalálja, mert valami baj miatt idejutott, bele kell nyugodnia sorsába, hogy itt kell leélnie az életét. Ne bánkódjon, mert ennivaló bőven van itt: kókuszdió, vadgesztenye, vadalma, vadbirsalma és vadmogoró. A patakok vize iható. Ha a ruhája elkopik, akkor se búsuljon, mert vannak itt vadnyulak és vadmedvék, bőrukából készíthet magának ruhát. A szabadulásra ne gondoljon, mert innen elevenen nem szabadul, aki egyszer ide került.”

Fölsóhajtott szegény Fakereskedő Kis Kálmán, de mit tehetett mást, mint amit a levélben elődje tanácsolt. Bele-

nyugodott sorsába. Fájdalmasan körülnézett. Szóval itt a szigeten, ezen a szép gyepes helyen éli le életét. Sokáig ke-reste a sírt, amelyben a volt szigetlakó pihenhet, de nem találta meg.

Napjai számlálatlanul teltek. Ha megéhezett, szedett magának egy kis mogorót, vagy kókuszdiót, lőtt egy-két vadnyulat. Hazavitte a kunyhóba, megnyúzta. A húsát megette, a bőrét el-tette ruhának. Igaz is! A kunyhóban ta-lált egy gombolyag cémát, melyet félt-ve őrzött, hogy ruháját javígtathassa, vagy később újat készítsen.

Szegény Kálmán már majdnem hét éve élt a szigeten elhagyatottan. Olyan hosszú haja nőtt, hogy na! Bajsza a térdéig ért, szakállá meg a föl-dig.

Nem számolta az idő múlását, és mégis most, hogy már csak percek hiányoztak az itt töltött hét évből, va-la-hogy megérezte ezt. Éppen ezen gon-dolkozott, sorsáról ábrándozott, ami-akor úgy este 11 óra után a fűzfakunyhó ajtaja magától kinyílt, és beszólt valaki:

– Fakereskedő Kis Kálmán, itt vagy?

Nem szólt semmit Kálmán, mert a válasz a nagy ijedtségtől elakadt a tor-kán. Hét éve él egyedül, azóta nem hal-lott emberi hangot.

Kintről másodszor is hallja a kér-dést:

– Fakereskedő Kis Kálmán, itt vagy?

Nem képzelődhetek. Meg sem hib-bantam. Háromszor hallottam ugyan-azt a hangot, s mindig ugyanazt kér-dezte, hogy itt vagyok-e. Felelnem kell! – határozta el Kálmán.

– Igen, itt vagyok – nyögte ki vé-gül.

– Gyere ki! – hívta az előbbi hang.

Fakereskedő Kis Kálmán magára dobta a vadnyúlsubáját és kilépett a kunyhóból. Hát mit lát? Egy derék, megtermett ember áll előtte, aki így fo-gadta:

– Ne gondolkozz sokat, hanem jó erősen kapaszkodj belém! Fogd meg a nyakamat, és hunyd be a szemedet!

Mi történt, mi nem, merre mentek, merre nem, meddig mentek, meddig nem, azt Kálmán nem tudta, de hogy hová tette le az idegen, azt igen. Fele-ségének a kastélyához, mégpedig ép-pen a kapu elé.

– Tudod-e, hogy hol vagy, Fake-reskedő Kis Kálmán? – kérdezte az ember.

– Tudom. Otthon.

De csak ámult-bámult. Nem hitte el sem a szemének, sem a fülének, hogy igaz, ami vele történt, hogy meg-érte ezt a napot, amikor ismét láthatja családját.

Ábrándozásában ismét a segítségé-re siető ember zavarta meg:

– Tudod-e, hogy én ki vagyok? Nézz rám! Megismeresz?

– Nem – hebegte Kálmán.

– Emlékszel rá, amikor Bükk váro-sában a templom előtt kivégeztek, és az emberek felakasztásom, halálom után sem nyugodtak meg, hanem ütöttek, vertek?

– Emlékszem.

– Én is emlékszem rád, Fakeres-kedő Kis Kálmán. Te akkor engem megsajnáltál. Kifizetted összes tartozá-somat, és eltemettétél érckoporsóban, bandaszóval, síromra koszorúkat ho-zattál. Mikor megtudtam, hogy mit tett veled az a gonosz tengerészkapitány, megsajnáltalak, és késve ugyan, de el-határoztam, hogy kimentelek a halál-ból, de „mule muleske mule, juvin-deszke juvinde.” (Holtnak holt a társa, elevennek eleven a társa.) Nekem el kell mennem, mert sok időm nincs. Most már itthon vagy. Eredj a felesé-gedhez!

Kálmán azt hitte, hogy csak álmo-dik. Meg is csípte magát, hogy hátha felébred. Nagy-nagy boldogság töltötte el a szívét, amikor meggyőződött róla, hogy nem álom, ami most vele történt.

Itthon vagyok – gondolta –, hát igaz. Nem mert benyitni a házba, mert hét év nagy idő, és ezt a benne forró rettentő boldogságot félt megzavarni, félt, hogy szétmulik egy rossz hír nyomán, ha feleségével valami baj tör-tént.

Szómagyarázat:

Szétmulik = szertefoszlik.

A mesében említett gyümölcsök nem szó szerint értendők. Például vadgesztenyéről beszélnek, de meg-magyarázni nem tudják, hogy melyik gyümölcsre értik. Így hallották a mesét az öregektől. Ez a magyarázat.

– folytatjuk –

Kashtengo kinari Cino Kalman kraj

Sáfár Sándoreske thaj Wuschier Annake kidipe - 3. kotor

Kana sogodi gata sas gelinetar khere. Aba but dyesa thaj but ratya gele pe o baro paji, kana kade das duma le hajovosko sheruno kaj Kalman:

– Muro Kraj! Kindan sogodi, de pala jekh butyi bisterdyilan. Khanchi podarka chi kindan tyira kra-jaskinyake, apol le romnya sar loshan kana lengo rom vi dur maskar but butyi gindyin pe lende.

– Hu – las kaj pesko shero Kalman. – Sar gelas avri kado anda muro shero, kana intrego vrama khere phirnas mure gindyimatura. De so shaj kinos aba lake? Ando baro paji nashtig xutyirav avri variso, so fajolas lake.

– Ando baro paji na, de dikhes kodi pashutnyi cinyi phuv? – sikavel le hajovosko sheruno.

– Dikhav.

– So dikhes pej phuv?

– Khanchi – phendas o Kalman.

– Kathe la duraki glazha, dikh majfeder krujal e phuv.

– Shaj dikhav zhi kathar detehara zhikaj ratyi, chi atunchi chi dikhav khanchi, feri jekh varnyuva.

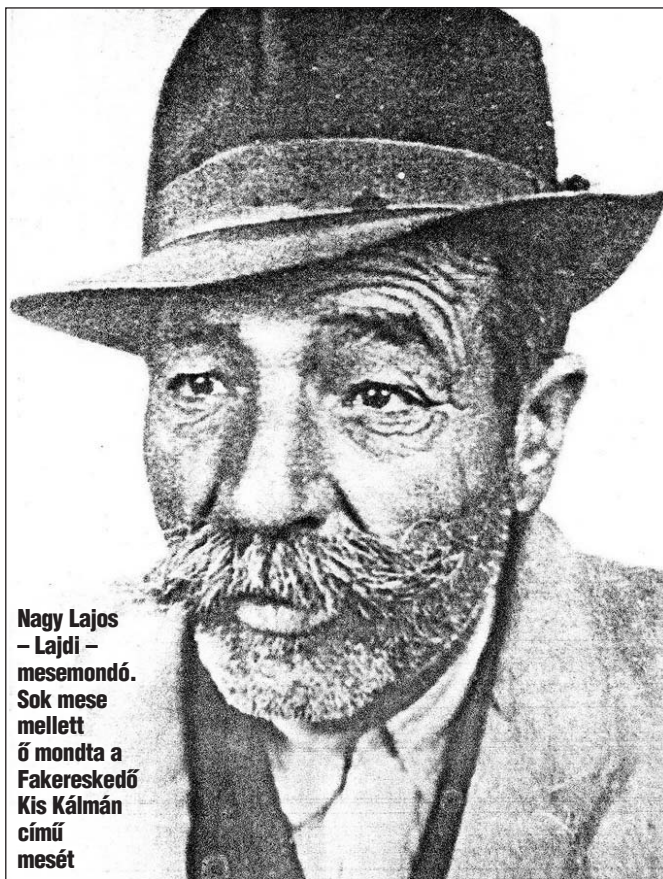
– Mishto-j, chi hatyares? Kothe zhas le hajovosa. De pushki tele la varnyuva, khere ingresla, thaj andral avri phurdesla. Rajikano siklyipe si. Fajola tya romnyake, thaj dikhesa hoj chi bunus, keme pinzharav la chiriklya. Kadi baxt anel kaj o kher.

– Mishto-j, muro sheruno. Naisarav tye vorbi.

Le hajovosko sheruno tordyadas o hajovo. Kalman aba andre phirlas pej

phuv, ke zhalas pala varnyuva, kon maj andre maj andre huralas.

O sheruno pe jekh xutyipe shtarvardesh thaj oxto kilometerenca maj anglal ingerdas o hajovo, buzhangles kothe mukhlas le krajes. Pachasa zhalas po baro paji khere.

Nagy Lajos
– Lajdi –
mesemondó.
Sok mese
mellett
ő mondta a
Fakereskedő
Kis Kálmán
című
mesét

Chorro Kalman korkori ashilas pej phuv so mashkar o baro paji sas. Dural sama las hoj o buzhanglo sheruno andre xoxadasles. Majdefer kodo pelas leske nasules, hoj peska romnya, Ilonka thaj laka phenya, Amalika nashtig dikhel majbut. Chi biril te slobodijpe.

Le bare pajesko sheruno zhi khere gelas le hajovosa. Ilonka aba pe pajeski dolma azhukarlas la galya. Kana

dikhlas hoj chi dichol o parno flako, atunchi zhanglas hoj gindo si, de chi kamlas te patyal. Las pushki te del, de o parno flago chi pe kado chi sikadyilas.

Anda e galya feri o sheruno ushtyadas avri. Lestar pushlas kaj lako rom, so pecisajlas lesa. O buzhanglo sheruno kodo xoxadas hoj sar avnas khere le bikinimatasa pherdi galyasa o baro paji shudelas amen. Voj dulmut las sama hoj o kalman ando paji pelas, thaj tasolas.

Kana kado Ilonka ashundas peske bal cirdelas, cipilas, pej phuv shudaspe thaj kade rovelas.

– Jaj, muro Kalman! Jaj mange, muro drago rom, so pelas tusa, muro drago Kalman?

O sheruno ashundas la krajaskinyako roviipe, thaj las te vorbil lake:

– Na rov krajaskinya, maj avla varisar.

Maj palal angla las peski chachikani gindyipe.

– Muri drago krajaskinya! Phenav tuke variso. Na rov, na av brigaslyi majdur! Som me kesavo manush sar o Kalman, vi te na chi som kraj.

Muri zor, muro zhutipe kathar adyes tyiro si. Av muri romnyi!

Ilonka chi kamlas pa kado te shunel, feri peske romes rovelas. – Jaj Kalman, muro drago rom.

O buzhanglo sheruno chi mukhlas pesko gindyipe, sa vorbilas la Ilonkake, kon aba kamlas te slobodilpe lestar. Trubusardas Ilonkake te phenel leske variso, hoj te mukhella pachate. Kade das duma kaj sheruno:

– Me mure romes zurales kamlom. Vi akanak muleske kamavles. Na pe kodo gindyisarav sar te zhav romeste, mure romes kamav te rovav. Efta bersh na push mandar khanchi, ke vi e vrama cerra si kaj kodo, hoj kale zhalya te phiravav pa muro rom.

O sheruno hatyardas lake vorbi, dyes dasla, thaj gelastar.

Mashkar kado o Kalman brigasles beshlas, phirlas pe phuv so mashkar o baro paji sas. Kathe trubul tele te xal pesko trajo korkores. Krujal dikhlas hoj te pinzhadyol le thanesa.

Jekhar sama las anda salchin kerdo kher, but nashlas zhi kothe, hajkam rakhel varikas pasha peste. O kher anda salcineske kranzhi sas kerdo. Lesko vudar puterdo sas. Andre dikhel, thaj dikhel hoj nango si. Zurales tunyariko si. Sar andre ustyel aba dikhel hoj si meselya, skamin. Pej meselyako mashkar sama lel jekh baro lil. Ando vast lelles, thaj dikhel hoj pherdo si iskirime, de avri trubul te zhal ke chi dikhel ando tunyariko te ginavel. Vi leske asva avri avile, kana ginadas o lil kathar kodo manush kon iskirisardasles, kon kathe trajisardas tele pesko trajo.

O lil:

„Kon kado iskirisardom, kesavo manush somas, sar kon akanak ginavel kado lil. So anglal kathe kerdyilom, sakon kodo vorbilas pala mande, hoj nas mandar majlasho manush pe kadi luma, de inke chi ande India. Le bengengi chachi dej sas muro grast, kade zhanglom andre te phirav e luma. Pe bibaxtalipe kathe pe kadi phuv hurajlas manca e choxanyi. Chi dem opre o trajo. Avri phandom la phura choxanya. Voj, kana me sutomtar, shindas o shelo, thaj hurajlastar. Pala kado chi slobodisardom pa kadi phuv, kathe trubusardas te xasajvav. Kon kado lil akharel, ke anda varisosko bajo kathe ashlas, andre trubul te pacharel hoj kathe xal tele pesko trajo. Te na avel brigaslo, ke xamasko si but: ankhora, phabaja, sumbura. Le cine pajengo paji shaj pen. Gada shaj kerel peske anda morchi, ke si kathe shoshoj thaj rish. Po slobodipe na gindij, ke kathar zhuvindes nashtig slobodisarel kon kathe ashilas”.

Baro dyi cirdas o Kalman, de kodo kerdas so kon angla leste kathe sas manush phendas leske.

Pachasardas ande pesko trajo. Dukhasa krujal dikhlas. Kathe pe kadi phuv, shukar mal xal tele pesko trajo. But rodas o trushul kaj shaj mulas kon angla leste sas, de chi rakhlas les.

Leske dyesa beginados nacholnas. Bokhalo te sas kidelas peske phabaj, ankhora, sumbura, vaj mudarlas jekh shoshoj. Le shoshoj khere ingerlas andej kolyiba, kothe tele las leski morchi. Lesko mas xalas, e morchi rigate sholas gadake. Vi chaches! Andej kolyiba rakhlas thav, pe soste sama lelas, ke kadalesa lasharlas peske gada, vaj kadalesa kerlas nyeve.

Chorro Kalman aba majso efta bersh trajol pej phuv korkores. Kesave lunge bal kerdyileles, hoj na! Leski mustaca zhikaj leski chang reslas, leski shor zhikaj phuv reslas.

Chi ginavlas la vramako nacholipe, sar te hatyarlas, hoj minutura si palpale anda efta bersh. Sar pe kado gindyilaspe, karing deshujekh chasura, la kolyibako vudar pestar avri puterdyol, thaj andre del duma varikon:

– Kashtengo Kinari Cino Kalman, kathe san?

Chi das duma khanchi Kalman, ke darajlas. Efta bersh trajol korkores, chi ashundas tela kadi vrama manushesko glasso.

Avral vi pe dujto ashunel o pushipe:

– Kashtengo Kinari Cino Kalman, kathe san?

Chi kerdyilom dilo. Aba pe trito ashunav kado glasso, thaj sa kodo pushel, hoj kathe som. Trubul te dav duma – gindyisardas Kalman.

– Ova, kathe som – phendas.

– Av avri! – akhardasles o glasso.

Kashtengo Kinari Cino Kalman pe peste las peski shoshojeshi shuba thaj avri gelas anda kolyiba. Thaj so dikhel? Jekh baro, zuralo manush tordiyol angla leste, kon kade del duma karing leste:

– Na gindyisartu but, feri xutyirma zurales. Xutyir muri korr, thaj phandav andre tye jakha!

So pecisajlas, so na, zhikaj gele, zhikaj na, kodo Kalman chi zhanglas. De zhanglas kodo hoj kaj shuttasles tele. Kaj peska romnyaki dyiz shuttasles tele, angla o vudar.

– Zhanes kaj san Kalman? – pushlas o manush.

– Zhanav. Khere .

Chi patyalas chi peske jakhenge, chi peske kanenge, hoj chaches si so lesa pecisajlas, hoj reslas kado dyes te shaj dikhel peska familija.

– Zhanes me kon som? – pushel o manush. Dikh pe mande! Pinzharesma?

– Chi pinzharavtu – phendas phares Kalman.

– Seros kana ande Bükkesko foro angla khangeri mudardema, thaj le manusha chi pala muro meripe chi ashikle pacha, majdur marenasma, shinnas ande mande?

– Serav.

– Vi me serav pe tute, Kashtengo Kinari Cino Kalman. Tu atunchi sunusardanma. Avri potyindan mure unzholipe, praxosardanma bashaimatasa, thaj luludya shuttan pe mande. Kana zhanglom so kerdas tusa o buzhanglo sheruno sunusardomtu, de aba but vrama nachilas, de gindyisardom hoj avri muntujtu anda meripe, de „mule muleske mule, zhuvindeske zhuvinde”. Mange trubul te zhavtar ke najma but vrama. Akanak aba khere san. Zha kaj chi romnyi!

Kalman gindyijas hoj feri suno dikhel. Vi anda peste xutyirdas, hajkam opre ustyel. Bari losh sasles, kana dikhlas hoj kado na suno si so akanak pecil lesa.

Khere som – gindyijas, chaches si. Chi tromalas andre te putrel ando kher, ke efta bersh bari vrama si, daravlas pesko loshaip, daralas hoj leska romnyasa varisosko bajos pelas.

Paramicha phendas:
Nagy Lajos, 70 bershengo
O kidipeski vrama, than:
1967, Szarvas

Paramicha boldas:
Nagy Ludmilla

– phenas majdur –

RENDÉSZETI PÁLYÁRA IRÁNYÍTÓ TÁBOR ROMA SZÁRMAZÁSÚ TANULÓK RÉSZÉRE

Az Önkormányzati Minisztérium Civilkapcsolati és Esélyegyenlőségi Osztálya – az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium Oktatási Főigazgatóságával, valamint az Európai Roma Rendvédelmi Bajtársi Közhasznú Egyesülettel együttműködve – **pályára irányító tábort** szervez azoknak a cigány származású fiataloknak, akik a rendvédelmi vagy rendészeti (tűzoltóság, katasztrófaelhárítás, rendőrség, büntetés-végrehajtás) szerveknél szeretnének elhelyezkedni.

A tábor időtartama: 2009. július 6–10.

Helyszíne: Nagykovácsi, Ady-ligeti Rendészeti Szakközépiskola

A résztvevők áttekintést kapnak a rendvédelmi szervek munkájáról, a felvételi követelményekről. A tábor a résztvevők számára térítésmentes.

A jelentkezés elfogadásáról értesítést küldünk, mellékelve a részletes programot.

Olyan fiatalok jelentkezését várjuk, akik:

- gimnázium vagy szakközépiskola nappali tagozatán 2009 szeptemberében kezdik meg a 11. vagy a 12. tanulmányi évfolyamot, vagy
- érettségivel rendelkeznek, de még nem töltötték be a 20. életévüket.

Beküldendő:

- önéletrajz,
- a 11. évfolyam év végi lezárt bizonyítvány hiteles másolata (az idén érettségiző esetén), vagy
- az érettségi bizonyítvány másolata, ha már érettségizett,
- támogató nyilatkozat a helyi kisebbségi önkormányzattól vagy cigány civil szervezettől, ennek hiányában a település jegyzőjétől.

Jelentkezési határidő: 2009. június 15.

Cím:

ÖM Civilkapcsolati és Esélyegyenlőségi Osztály
1903 Budapest, Pf. 314

További információ kérhető:

Rostás Krisztina romaügyi referenstől
Tel.: 06-1/441-11-57

ROMAVERSITAS ALAPÍTVÁNY FELVÉTELI FELHÍVÁS A 2009/10-ES TANÉVRE

A Romaversitas Alapítvány felvételt hirdet a 2009/10-es tanévre.

A Romaversitas tehetséges **roma fiataloknak kíván lehetőséget teremteni arra, hogy az általuk választott területen elmélyítsék tudásukat és megszerezzék** mindazokat az ismereteket és jártasságokat (nyelvtudás, számítástechnikai ismeretek, a tudományos kutatás technikái stb.), amelyek **szakmájuk magas szintű gyakorlásához**, illetve a tudományos minősítést biztosító posztgraduális képzéshez szükségesek.

Ki vehet részt

Olyan roma fiatalok jelentkezését várják, akik a 2008/2009-es tanév végéig legalább két szemesztert elvégeznek valamelyik állami felsőoktatási intézményben vagy nem állami felsőoktatási intézmény államilag elismert szakán nappali tagozaton, és tanulmányi eredményük elérte az adott szak átlagát, valamint kedvet és erőt éreznek ahhoz, hogy szakmai tudásukat, általános műveltségüket bővítsék és ennek érdekében hajlandóak többletfeladatokat is vállalni.

A pályázat leírása

A Romaversitas tutorális képzést, nyelvtanulási lehetőséget, számítástechnikai képzést, különböző közösségi programokat (szabadegyetem, nyári tábor, konferencia), valamint anyagi támogatást biztosít a felvételt nyert diákoknak, s lehetőséget biztosít arra is, hogy a hallgatók maguk kezdeményezzenek az érdeklődésüknek megfelelő programokat.

A felvételi három részből áll:

1. A beküldött dolgozatot két szakmai lektor véleményezi.
2. Június utolsó hetében helyszíni írásbeli felvételre kerül sor, azok számára, akik nem mellékeltek dolgozatot.
3. Július közepén szóbeli felvételi.

A felvételi pályázatnak tartalmaznia kell:

- a kitöltött jelentkezési lapot (személyesen beszerezhető az alábbi címen: Romaversitas Alapítvány; 1078 Budapest, Nefelejcs utca 39.; valamint letölthető a www.romaweb.hu weboldal Pályázatok menüpontjában),
- az első félév elvégzését igazoló indexmáslatot (a második félév sikeres lezárását igazoló indexmáslatot a jelentkezőnek a felvételre kell magával hoznia),
- maximum kétoldalas kézzel írt önéletrajzot,
- a pályázó eddigi egyetemi/főiskolai dolgozatainak tételes felsorolását,
- a legjobbnak ítélt dolgozat másolatát (ezt e-mailen vagy CD-n, floppyn kell beküldeni),
- szakmai pályatervét (mit szeretne csinálni a diploma megszerzése után),
- iskolalátogatási igazolást.

Beküldési határidő: 2009. május 31.

Cím:

Romaversitas Alapítvány; 1078 Budapest, Nefelejcs utca 39.

E-mail: romaversitas@chello.hu

Tel/fax.: (06-1) 352-4500

Ugyanitt lehet érdeklődni a pályázat részleteiről is.

OLVASSUNK MAGUNKRÓL!

Kedves Olvasóink!

Ezúton is szeretnénk megköszönni érdeklődésüket lapunk iránt. Örömmel tapasztaljuk, hogy olvasóköreink folyamatosan bővül, s lapunkat egyre többen olvassák honlapunkon (www.lungodrom.hu) keresztül is.

A nagy érdeklődésre való tekintettel új kezdeményezést indítunk **Olvassunk magunkról!** címmel.

- Szeretné megismertetni települése hagyományait másokkal is?
- Ismer szakmai és regionális összefogást, a szervezetek közötti együttműködés kialakítását szolgáló modellértékű programokat?
- Kulturális programon vett részt és jól érezte magát?
- Példaképként tekint valakire, aki életpályájával mások számára is minta lehet?

Fesztivál, falunap, képzési program, szakmai együttműködés?

Írjon róla, hogy mások is megtudják!

Várjuk olvasóink írásait a településükön, a megyékükben, a régióban történő eseményekről!

Leveleiket, fényképeiket várjuk szerkesztőségünk címére:
5000 Szolnok, Aranka u. 3.

A Szerkesztőség

MEGRENDELŐ

Megrendelem az LD című roma lapot

..... példányban, az alábbi címre:

Megrendelő neve:

Címe:

.....

Előfizetési díj
egy évre: 3600,- Ft,
fél évre: 1800,- Ft,
negyedévre: 900,- Ft

*A megrendelőlapot és az előfizetési díjat
a szerkesztőség címére kérjük eljuttatni:*

5000 Szolnok, Aranka u. 3.

Telefon:

(06) 56/420-110

*Előfizethető rózsaszínű
postai utalványon.*

Tisztelt Olvasónk!

Ismét eljött az adóbevallások ideje. Idén is mindenkinek lehetősége nyílik adója 1%-ának felajánlására.

Kérjük, támogassa a Lungo Drom Romalapot kiadó „Oktatási és Továbbképzési Központ” Alapítványt adója 1%-ának felajánlásával.

Az adóbevallás mellékleteként szereplő rendelkező nyilatkozatán a következőket adja meg:

**„Oktatási és Továbbképzési Központ”
Alapítvány**

adószám: 18820030-1-16

Az 1% felajánlása Önnek nem kerül semmibe, de a mi munkánkban nagyon sokat segíthet!

Segítő támogatását köszönjük!

Antidiszkriminációs Ügyfélszolgálati Hálózat

A hálózatban részt vevő ügyvédek

Borsod-Abaúj-Zemplén megye

Dr. Kiss Éva
3527 Miskolc,
Széchenyi út 35.
Tel: 06 (46) 354-811

Dr. Főnyedi Béla
3980 Sátoraljaújhely,
Kossuth tér 5.
Tel: 06 (47) 322-955

Bács-Kiskun megye

Dr. Szente Zsolt
6400 Kiskunhalas, Tó u. 36.
Tel: 06 (77) 428-064, 423-612
Fax: 06 (77) 428-064

Baranya megye

Dr. Olt György
7700 Mohács, Kossuth u. 51.
Tel: 06 (69) 510-315

Békés megye

Dr. Lipták András
5540 Szarvas.
Arató Pál u. 1/1.
Tel: 06 (66) 216-004

Csongrád megye

Dr. Simonné
Dr. Báron Zsuzsanna
6930 Makó,
Kálvária u. 94.
Tel: 06 (62) 219-015

Fejér megye

Dr. Dobai Lajos
8000 Székesfehérvár,
Börgyár út 2.
Tel: 06 (22) 313-463

Győr-Moson-Sopron megye

Dr. Karcagi-Mészáros Zsolt
9023 Győr, Hunyadi u. 13.
Tel./Fax: 06 (96) 442-968

Heves megye

Dr. Keindlné
Dr. Patyi Zsuzsanna
3360 Heves, Arany J. út 15.
Tel: 06 (36) 545-155

Hajdú-Bihar megye

Dr. Czakó Marianna
4031 Debrecen,
Kishegyesi út 38. fsz.
Tel: 06 (52) 541-657, 541-658
Mobil: 06-20/384-3853

Komárom-Esztergom megye

Dr. Kiss Juhász István
2800 Tatabánya,
Ságvári E. u. 15.
Tel: 06 (34) 323-185

Pest megye

Dr. Lázók Tibor
Dr. Várhelyi W. Péter
Budapest VII. ker.
Dohány u. 76. (OCÖ)
Tel.: 06-1-322-8903/115 mellék

Dr. Molnár Iván
2740 Abony,
Kossuth tér 1.
Tel: 06 (53) 360-135,
360-136/106 mellék
Fax: 06 (53) 360-064

Somogy megye

Dr. Kócsó József
7400 Kaposvár,
Szent Imre u. 14. 1/8.
Tel: 06 (82) 413-906

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye

Dr. Lőkös Eleonóra
4400 Nyíregyháza,
Hősök tere 9.
Tel: 06 (42) 407-468

Dr. Ferenczy Róbert
4600 Kisvárd,
Szent László út 57.
Tel: 06 (45) 421-523

Jász-Nagykun-Szolnok megye

Dr. Fancsalí Ágnes
5000 Szolnok, Szapáry út 19.
Tel: 06 (56) 420-110

Tolna megye

Dr. Sümegi Helga
7090 Tamási, Rácvölgy 7.
Tel: 06 (74) 474-977
Fax: 06 (74) 570-110

Nógrád megye

Dr. Farkas Imre
2660 Balassagyarmat,
Rákóczi fejedelem u. 18.
Tel: 06 (35) 505-995
Fax: 06 (35) 300-782

Veszprém megye

Dr. Harcos Gábor
8200 Veszprém,
Szabadság tér 15.
Tel: 06 (88) 329-489

Zala megye

Dr. Németh Györgyi
8800 Nagykanizsa
Teleki u. 14.
Tel: 06 (93) 312-749

Vas megye

Dr. Kabay Gábor
9700 Szombathely,
Óperint u. 1.

Varga Tibor: Ez a föld